

REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

Principy a pravidla územního plánování

REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

Principy a pravidla územního plánování

Úkol A.1.09/ÚP Principy a pravidla územního plánování

Garant za Ústav územního rozvoje: Ing. Zdeňka Kučerová
Garant za Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Ing. Roman Vodný, Ph.D.

Poslední aktualizace 2023:
RNDr. Vladimíra Labounková

Spolupráce:
Ing. Bc. Lucie Dobiášová, Ing. Jakub Kotrla

Recenze:
Mgr. Petr Tonev, Ph.D., RNDr. Petr Daněk, Ph.D.

Dostupnost: <https://www.uur.cz/publikacni-cinnost/aktualizovane-prirucky/>
Zveřejněno: 10/2023

Foto na titulní straně:
Park v Oslavanech. Foto: Luděk Kolář.
Park ve Veselí nad Moravou. Foto: Vladimíra Labounková.
Brno Žabovřesky. Foto: ÚÚR.
Park ve Veselí nad Moravou. Foto: Vladimíra Labounková.

Ústav územního rozvoje
Brno, říjen 2023

ÚVODNÍ SLOVO

Internetová publikace **Principy a pravidla územního plánování** (PaP) je jediné přehledné shrnutí a výklad poznatků současného urbanismu a územního plánování. Je jedním ze základních podkladů pro navrhování v území a její znění je průběžně aktualizováno.

Vzniká v Ústavu územního rozvoje ve spolupráci s význačnými specialisty v oboru a za garantování odboru územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Recenze předních odborníků z akademické sféry z příslušných rezortů a projektové činnosti zajišťují objektivitu a prestiž dokumentu.

Nejen pro 24. celostátní konferenci o územním plánování a stavebním řádu (Zlín, 2. a 3. listopadu 2023) připravil Ústav územního rozvoje jednu z aktualizovaných kapitol internetové publikace **Principy a pravidla územního plánování – Rekreační a cestovní ruch**.

Věříme, že i ukázka jedné z kapitol Vám přinese mnoho zajímavých poznatků.

OBSAH

C.6	REKREACE A CESTOVNÍ RUCH	2
C.6.1	Charakteristika	2
C.6.1.1	Rámec politiky cestovního ruchu a rekreace v ČR	2
C.6.1.2	Definice rekreace a cestovního ruchu	2
C.6.1.3	Význam rekreace a cestovního ruchu	3
C.6.1.4	Rekreace a cestovní ruch v zásadních rozvojových dokumentech	4
C.6.1.5	Pojmy rekreace a cestovního ruchu a jejich význam v územním plánování.	5
C.6.1.6	Hlavní faktory a členění rekreace a cestovního ruchu.	7
C.6.1.7	Podmínky a předpoklady pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu	10
C.6.2	Hlavní formy rekreace a cestovního ruchu, stav a trendy vývoje.....	15
C.6.3	Principy řešení rekreace a cestovního ruchu v územním plánování, hlavní problémy	19
C.6.3.1	Principy řešení, začlenění do území	19
C.6.3.2	Vybrané střety a problémy rozvoje rekreace a cestovního ruchu	36
	Použité zdroje.....	38
	Seznam zkratk.....	41
	Přílohy	42
	Příloha č. 1.....	42
	Příloha č. 2.....	44

C.6 REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

C.6.1 Charakteristika

C.6.1.1 Rámec politiky cestovního ruchu a rekreace v ČR

Podle Kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb. je rozvoj cestovního ruchu (dále také CR) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj ČR (MMR), které zodpovídá za koordinaci a metodickou činnost v oblasti cestovního ruchu v České republice. Úlohou MMR je rovněž prosazování zájmů a potřeb cestovního ruchu v rámci strategických rozvojových dokumentů na národní i resortní úrovni. Cestovní ruch má silnou vazbu také na další sektory a sektorové politiky.

Státní politika v cestovního ruchu definuje cíle cestovního ruchu a přispívá k jejich úspěšné realizaci. Kromě dokumentů koncepčního charakteru, statistik a základních právních norem, obsahuje rovněž informace týkající se ochrany spotřebitele a informace o souvisejících rozvojových programech a podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Odbor cestovního ruchu MMR zabezpečuje tvorbu a implementaci Koncepce státní politiky cestovního ruchu, realizuje opatření vyplývající z dílčích strategií a svojí činností usiluje o uznání průmyslu cestovního ruchu jako důležitého národohospodářského odvětví (viz Ministerstvo pro místní rozvoj ČR – Cestovní ruch / mmr.cz).

MMR ČR je zřizovatelem státní příspěvkové organizace CzechTourism (do roku 2003 České centrály cestovního ruchu), která koordinuje propagaci České republiky v oblasti cestovního ruchu na domácím a zahraničním trhu (např. ediční a veletržní činnost, workshopy). Usiluje o vytváření příznivého image destinace „Česká republika“ a podporuje všestranný rozvoj cestovního ruchu, spolupráce v oblasti cestovního ruchu s orgány státní správy a samosprávy, profesními organizacemi, školami, výzkumnými a poradenskými institucemi a analogickými zahraničními institucemi, peněžními ústavy a dalšími organizacemi.

CzechTourism zřizovaný MMR je důležitým partnerem podnikatelů v CR. Navazující destinační management na jednotlivých úrovních představuje soubor nástrojů a opatření používaných při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci, rozhodovacím procesu a regulaci CR v dané destinaci. Zaštiťuje konkurenceschopné produkty CR jako jsou např. společně sdílené logo, značka kvality, sdílený informační a rezervační systém, výzkum a sběr statistických dat z oblasti CR. Inicjuje rovněž partnerství soukromého a veřejného sektoru a podporuje různé spolky, sdružení a organizace působících v CR. Zákon, který by komplexně řešil problematiku cestovního ruchu, doposud nebyl přijat. V současné době se takový zákon připravuje.

MMR považuje přijetí zákona o cestovním ruchu za nezbytné, neboť řízení cestovního ruchu není bez jasných legislativně ošetřených pravidel možné.

Zákon o cestovním ruchu by podle MMR vláda mohla předložit do konce roku 2023 a mohl by být schválen do konce roku 2024. Účinnost zákona se předpokládá o dva roky později. Cestovní ruch a rekreace se promítá vzhledem ke svému průřezovému charakteru do mnoha jiných zákonů, jako například do Lázeňského zákona, Zákona o ochraně přírody a dalších zákonů.

C.6.1.2 Definice rekreace a cestovního ruchu

Termín rekreace se poprvé objevuje v *Athénské chartě CIAM* (Mezinárodní kongres moderní architektury) v roce 1933, a to v jeho druhé části *Současný stav měst: kritika a náprava*, kde je jmenována jednou ze základních urbanistických funkcí.

Pojmy rekreace a cestovní ruch jsou definovány mnoha způsoby, a z mnoha hledisek.

Vzhledem k tomu, že není cílem tohoto materiálu definování pojmů rekreace a cestovní ruch je zde uveden jen malý příklad definic rekreace a CR. Definice byly vybrány z publikace Výkladový slovník cestovního ruchu, kterou vydalo MMR.

Užší pojetí pojmu rekreace: Souhrn odpočinkových činností, provozovaných ve volném čase (o dovolené), často jako jedna z forem cestovního ruchu.

Obecnější pojetí pojmu rekreace: Využití volného času, jehož součástí může být aktivní pohyb, aktivní nebo pasivní účast na různých akcích, cestování a turistika.

Pásková, Martina – Zelenka, Josef. Výkladový slovník cestovního ruchu. Praha: MMR, 2002.

Cestovní ruch: Komplexní společenský jev jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně – správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystému na uvedené aktivity.

Pásková, Martina – Zelenka, Josef. Výkladový slovník cestovního ruchu. Praha: MMR, 2002.

Rekreace je pojem stavebního zákona č. 183/2006 Sb. a jeho prováděcích vyhlášek (rekreace tvoří obsahovou součást ÚAP a ÚPD). Je jedna ze základních urbanistických funkcí území. V územním plánování je chápána jako souhrn činností sportovních, nebo sportovně rekreačních. Pro optimální řešení rekreace je třeba znát motivace a požadavky obyvatelstva, brát ohled na možnosti území a respektovat všechny ostatní celospolečenské a veřejné zájmy.

Principy a pravidla územního plánování, Kapitola E. POJMY, 2018 [cit. 2. 3. 2018].

Existuje celá řada dalších definic rekreace a cestovního ruchu, které přistupují k definování těchto pojmů z různých hledisek.

C.6.1.3 Význam rekreace a cestovního ruchu

Rekreace a CR je významným ekonomickým faktorem zejména díky poskytování doprovodných služeb, generování pracovních míst a zlepšování image regionu. Pro mnohé regiony představuje podstatnou složku zaměstnanosti i jejich celkového rozvoje.

Především v regionech s nízkou, případně utlumenou ekonomickou aktivitou může rekreace a CR představovat důležitý ekonomický faktor. V územích s úbytkem obyvatelstva má rekreace a CR význam pro stabilizaci obyvatelstva, posílení zaměstnanosti ve službách a pro využití opuštěných a nedostatečně využitých objektů.

Rekreace a cestovní ruch na jedné straně může představovat nástroj na podporu propagace a zachování kulturně-historického dědictví a na druhé straně může nadměrná návštěvnost přispět k degradaci předmětů ochrany. Důležité je proto mimo jiné nastavení a dodržování limitů únosnosti území, zejména chráněných.

Hospodářský význam cestovního ruchu

Cestovní ruch a rekreace má významný podíl na tvorbě HDP a zaměstnanosti, a je tak významnou součástí národního hospodářství. Jeho průřezový charakter a rozvojový potenciál pozitivně ovlivňuje řadu dalších ekonomických odvětví. Podnikání v cestovním ruchu vytváří nové pracovní příležitosti v souvislosti s rozvojem doprovodných služeb a stavebním rozvojem. Cestovní ruch zvyšuje konkurenceschopnost daného regionu. To má velký význam zejména v hospodářsky slabých regionech, kde je cestovní ruch významnou součástí strategie ekonomického rozvoje regionu.

Hodnocení významu cestovního ruchu pro národní hospodářství je problematické vzhledem k provázanosti cestovního ruchu s řadou dalších odvětví ekonomiky. Produkt cestovního ruchu se skládá z částí, jež spadají do různých odvětví, a do různých sektorů národních účtů. Zahrnuje dopravu, zařízení, poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kanceláří a agentur, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další infrastrukturu či další služby cestovního ruchu.

Nejvýznamnější úlohu při sledování indikátorů cestovního ruchu a rekreace má Český statistický úřad (ČSÚ). Sleduje a publikuje dlouhodobé časové řady o výkonnosti CR (např. kapacity a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení (HUZ), konference realizované v HUZ, domácí a výjezdový CR), lázeňství a zpracovává rovněž tzv. Satelitní účet cestovního ruchu ČR.

Satelitní účet cestovního ruchu (TSA) využívá k hodnocení analýzu vztahu poptávky a nabídky CR. Metodika TSA se používá pro měření ekonomických přínosů cestovního ruchu.

Metodika byla vypracována Světovou radou cestování a cestovního ruchu (WTTC) a schválena Komisí pro statistiku OSN a používá se i v České republice. Odborným garantem sestavení TSA v ČR je ČSÚ, který spolupracuje s MMR a Českou národní bankou.

Rozcestník statistických informací o cestovním ruchu, zjišťovaných a publikovaných ČSÚ, je k dispozici na stránkách [ČSÚ \(czso.cz\)](http://czso.cz).

Mezi hlavní ekonomické přínosy cestovního ruchu patří:

- zlepšení platební bilance státu z příjezdového cestovního ruchu,
- zvýšení příjmů do místního i státního rozpočtu prostřednictvím daní a poplatků,
- podpora rozvoje malého a středního podnikání,
- zvýšení investic do místní infrastruktury,
- rozvoj souvisejících odvětví,
- rozvoj služeb,
- zvyšování zaměstnanosti a vytváření nových pracovních míst.

Cestovní ruch a rekreace má vedle ekonomického i **sociální význam**, který se projevuje zlepšením kvality života. Rozvoj rekreace a cestovního ruchu je vázán na hospodářský rozvoj společnosti a růst volného času. Potřeba rekreace a poznávání formou CR roste u všech sociálních a věkových skupin obyvatelstva, avšak u jednotlivých skupin má různé formy.

Nárůst významu rekreace a cestovního ruchu a vyšší potřeba rekreačního vyžití klade stále stoupající nároky na území, což má dopad i na oblast územního plánování.

C.6.1.4 Rekreace a cestovní ruch v zásadních rozvojových dokumentech

Rekreace a cestovní ruch se vzhledem ke svému ekonomickému i sociálnímu významu promítá do zásadních rozvojových dokumentů na celorepublikové úrovni.

Státní politika cestovního ruchu ČR vychází ze strategických dokumentů EU. Do konce roku 2020 byla politika CR realizována na základě **Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014-2020**.

V období pandemie COVID-19 MMR zpracovalo **Krizový akční plán CR 2020-2021** pro přechodné období.

V roce 2021 byla schválena **Strategie rozvoje cestovního ruchu České republiky 2021-2030**.

Strategický rámec Česká republika 2030

Tento základní dokument státní správy pro udržitelný rozvoj a zvyšování kvality života shrnuje v šesti klíčových oblastech současný stav, rizika a příležitosti udržitelného rozvoje ČR. Dokument, schválený v roce 2015 pod patronací Úřadu vlády ČR, přenáší do domácího prostředí 17 cílů udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals) Agendy 2030, přijaté v roce 2015 Valným shromážděním OSN.

Cestovní ruch je v dokumentu přímo promítnut v klíčových oblastech *Odolné ekosystémy a Lidé a společnost*, což souvisí s vazbou CR na Cíle udržitelného rozvoje (SDG):

V **Cíli 8**, se uvádí nutnost podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný ekonomický růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny, což je konkretizováno v cíli 8.9 - do roku 2030 navrhnout a realizovat politiky podpory udržitelného cestovního ruchu, který vytvoří pracovní místa a podporuje místní kulturu a produkty.

V Cíli 12. – Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu je řešen CR v 12.b, kde je zmiňována potřeba vytvořit a zavést nástroje pro sledování dopadů udržitelného rozvoje na cestovní ruch, který vytváří pracovní místa a podporuje místní kulturu a produkty.

Navrhovaná opatření Strategie přispějí k naplnění výše uvedených cílů, podrobněji bude rozpracována v navazujících akčních plánech.

V roce 2022 schválila vláda ČR druhý implementační plán Strategického rámce ČR 2030 pro roky 2022–2025. Implementační plán obsahuje soubor 59 doporučení a 67 opatření.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

Cestovní ruch, jako jeden z nástrojů regionálního rozvoje, je významně zastoupen i v rámci Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (dále SRR ČR 2021+). SRR ČR 2021+ napomáhá rozvoji CR ve všech typech území, avšak nejsilnější vazba je u strategického cíle 2 „Aglomerace“ a cíle 3 „Regionální centra a jejich venkovské zázemí“.

Cestovní ruch se však promítá přímo i nepřímo do řady dalších specifických cílů a typových opatření SRR ČR 2021+.

SRR ČR 2021+ má vazbu na strategii RE:START (Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje), jejíž součástí jsou i opatření směřující k podpoře CR ve strukturálně postižených regionech.

Politika územního rozvoje (PUR) ČR

Mezi republikovými prioritami je i oblast věnovaná CR. Mezi 18 prioritami PUR v aktualizované verzi s platností od 1. 9. 2021 je v článku (22) uvedena priorita vytvářet podmínky pro rozvoj a využití předpokladů území pro různé formy udržitelného cestovního ruchu (např. cykloturistika, agroturistika, poznávací turistika), při zachování a rozvoji hodnot území. Podporovat propojení míst, atraktivních z hlediska cestovního ruchu, značenými turistickými cestami, které umožňují celoroční využití pro různé formy turistiky (např. pěší, cyklo, lyžařská, hippo, str. 16). Podpora rozvoje CR je rovněž obsažena v kapitole 4 PUR „Specifické oblasti“.

Koncepce rozvoje venkova

Definuje samostatnou územní dimenzi pro venkovské oblasti a zahrnuje i aktivity CR a rekreace realizované ve venkovském prostoru. Jejím cílem je, aby venkov byl atraktivní pro bydlení, práci a podnikání, realizaci cestovního ruchu apod. Klade si za cíl mimo jiné zapojení místních obyvatel do podnikání v cestovním ruchu, snižování vylidňování venkova a zvýšení kvality života obyvatel venkova.

Koncepce např. vyzdvihuje „Velký potenciál... spolupráce místních výrobců a zemědělců s ubytovacími a stravovacími zařízeními“ (str. 101). a mezi aktivitami v rámci specifického cíle 4.2 (Konkurenceschopná ekonomika) doporučuje „Podporu cestovního ruchu v návaznosti na ekologické zemědělství“, „Rozvoj udržitelného cestovního ruchu v ekonomické, kulturní a environmentální oblasti“ a „Spolupráci s organizacemi destinačního managementu (např. místních regionálních produkt,“ str. 106).

Problematika rekreace a cestovního ruchu je významnou součástí rozvojových dokumentů rovněž na krajské úrovni (Zásady územního rozvoje – ZÚR, programy rozvoje kraje), úrovni místních akčních skupin (MAS), dobrovolných svazků obcí (DSO) i obecní.

C.6.1.5 Pojmy rekreace a cestovní ruch a jejich význam v územním plánování

Rekreaci lze považovat za součást cestovního ruchu, je jeho podmnožinou. Ve vyhlášce č. 500/2006 Sb. O územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti se objevuje pouze pojem rekreace, a nikoliv pojem cestovní ruch, což nemusí být dostačující. Pojem cestovní ruch se s výjimkou § 18 odst. 5 a 19 odst. 1, písmeno i) zákona č. 183/2006 Sb., v předpisech upravujících problematiku územního plánování nevyskytuje.

Pojem rekreace ve stavebním zákoně¹:

§ 18 Cíle územního plánování

(5) V nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem umisťovat stavby, zařízení, a jiná opatření pouze pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, připojky a účelové komunikace, pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a dále taková technická opatření a stavby, které zlepšují podmínky jeho využití pro účely rekreace a cestovního ruchu, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra; doplňková funkce bydlení či pobytové rekreace není u uvedených staveb přípustná. Uvedené stavby, zařízení a jiná opatření včetně staveb, které s nimi bezprostředně souvisejí včetně oplocení, lze v nezastavěném území umisťovat v případech, pokud je územně plánovací dokumentace z důvodu veřejného zájmu výslovně nevylučuje.

§ 19 i) Úkoly územního plánování

(1) i) stanovovat podmínky pro obnovu a rozvoj sídelní struktury, pro kvalitní bydlení a pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu,

Územní plánování má přitom velký význam nejen při rozvoji újeji pojaté rekreace, ale i cestovního ruchu v celé jeho šíři. V minulosti však byl často omezován význam územního plánování pouze na užší pojetí rekreace. Význam územního plánování je především ve vymezování ploch pro CR a rekreaci, zajištění územních podmínek pro dostupnou veřejnou infrastrukturu, dopravní napojení atd.,

Základní vize a cíle v oblasti rozvoje CR a rekreace stanovují dokumenty strategického plánování, a sice koncepce na celostátní, krajské, mikroregionální a obecní úrovni (viz sekce C.6.1.4 výše). Při naplňování cílů strategických dokumentů pro rozvoj cestovního ruchu a rekreace je potřebné jejich promítnutí do konkrétního území a posouzení, zda tím nebude narušeno prostředí. Na úrovni ÚAP je třeba následně posoudit potenciál pro rozvoj CR a rekreace daného území ve vztahu k omezením a limitům v území a rovněž zvážit, zda je rozvoj CR v daném území vhodný a udržitelný.

Konkrétní problémy v území se poté řeší na úrovni územních plánů, například v podobě umístění konkrétního objektu CR, nebo plánování doprovodné infrastruktury CR.

K využitelnosti území ČR pro CR a rozvoj rekreační funkce území může územní plánování významně přispět zejména z těchto důvodů:

- územní plánování jako jediná disciplína provádí multioborové analýzy území pro potřeby funkce rekreace,
- vyhledává a identifikuje stávající hodnoty v území včetně rekreačního potenciálu, formuluje problémy a nedostatky,
- koncepčně řeší územní požadavky všech rekreačních aktivit (tedy i cestovního ruchu),
- navrhuje plochy pro potřeby rekreace případně nová ubytovací, sportovní a rekreační zařízení včetně trasování cest.

Rekreační nároky na území se projevují zejména v požadavcích na využívání přírodního prostředí, na materiálně technickou vybavenost a na dopravu.

Rekreace je rovněž jednou ze základních **urbanistických funkcí**. Ovlivňuje sídla a krajinu, zejména příměstskou a esteticky atraktivní pro pobyt. Stoupající význam rekreace a CR se projevuje mimo jiné i ve stoupajících požadavcích na plochy zeleně v sídlech a na krajinu v jejich zázemí. Stupňují se nároky i na další zařízení pro aktivní rekreaci, jako např. na koupaliště, akvaparky, hřiště, sportoviště, zábavní parky, ale také na dopravu, technickou a občanskou vybavenost apod.

V oboru rekreace a CR v územním plánování v současnosti nejsou žádné speciální normy ani metodické pokyny. Územní plánování se však ve své činnosti v oblasti rekreace a CR řídí mnoha dalšími platnými zákony jako je např. Lázeňský zákon, Zákon o ochraně přírody a krajiny, Zákon o podpoře zahrádkářské činnosti (zahrádkářský zákon) a dalšími právními předpisy.

¹ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 18 odst. 5 a § 19 odst. 1, písm. i).

Internetová příručka **Limity a jiné požadavky na využití území ÚÚR – Publikační činnost – Aktualizované příručky – Limity a jiné požadavky na využití území** ([viz uur.cz](http://viz.uur.cz), ve verzi aktualizované k 1. 7. 2023, ÚÚR 2023), v přehledné formě zpracovává nejdůležitější **limity využití území vyplývající z právních předpisů a další požadavky právních předpisů na území a související informace**.
Rekreace se týkají následující jevy:

- L 4.102 Ochrana léčebných lázní a lázeňských míst
- P 4.108 Požadavky na přírodní léčebné lázně
- IÚ 4.1.111 Seznam přírodních koupališť

C.6.1.6 Hlavní faktory a členění rekreace a cestovního ruchu

V oblasti CR a rekreace existuje řada pojmů, jejichž definice se vzájemně liší, a jsou různými autory vykládány různým způsobem.

Rekreace je definována například jako činnost, jež je podnikána dobrovolně v průběhu **volného času**, a to přednostně za účelem odpočinku, radosti, požitku a uspokojení.

V této definici se objevuje významný pojem „volný čas“, který je zásadním předpokladem a jedním z hlavních faktorů rozvoje rekreace a CR, a zároveň nutnou podmínkou realizace CR.

Aby rekreace plnila své funkce, je zapotřebí dosáhnout optimálního spolupůsobení následujících základních faktorů a předpokladů:

Základním předpokladem rekreace a CR je volný čas, který zásadně ovlivňuje místo, délku trvání a charakter rekreace a CR. Volný čas je široce chápaný pojem definovaný například jako doba mimo práci a ostatní nutné fyziologické potřeby, nebo doba věnovaná činností, jejichž cílem je potěšení, zábava, relaxace. **Prostředí, ve kterém jsou aktivity CR a rekreace realizovány.** Jedná se o klimatické, terénní, estetické a další podmínky, které určují míru a kvalitu rekreačního využívání území.

Vybavenost lokality objekty a službami významně ovlivňuje míru využívání lokality pro rekreaci a CR.

V neposlední řadě hraje roli rovněž **časová dostupnost rekreační lokality** ve vazbě na časové hledisko rekreace a cestovního ruchu.

Členění rekreace a CR je možné z různých hledisek, kterými jsou například:

Funkční hledisko: (rozlišení podle hlavního motivu CR)

- **Rekreační cestovní ruch:** hlavním cílem je odpočinek (rekreace) v příznivém prostředí. Jedná se například o turistiku, cykloturistiku, pobyt u vody, vodáctví atd.
- **Kulturně poznávací cestovní ruch:** cílem jsou zejména historické a kulturní, ale i architektonické památky, města atd.
- **Lázeňský cestovní ruch:** je forma cestovního ruchu s důrazem na zdravotně-preventivní a rehabilitační funkci. Jedná se většinou o lázeňskou léčbu pod lékařským dohledem.
- **MICE cestovní ruch** (MICE je mezinárodně využívaná zkratka, skládající se z počátečních písmen anglických slov **M**eetings, **I**ncentives, **C**onference/ **C**ongress/ **C**onvention a **E**xhibitions/ **E**vents.) – kongresový cestovní ruch, incentivní cestovní ruch, konání summitů, pořádání výstav apod.
- **Speciální formy CR:** zahrnuje například ekoturistiku, agroturistiku, ekoagroturistiku, alternativní turistiku.

Prostorové hledisko: (rozlišení z hlediska překročení státní hranice:

- Domácí CR: v jeho rámci účastníci nepřekračují státní hranici své vlastní země,
- Zahraniční CR: zahrnuje příjezdy a výjezdy přes hranice příslušného státu.

Z hlediska vztahu k národnímu hospodářství lze vyčlenit příjezdový, výjezdový a tranzitní cestovní ruch.

Hledisko způsobu účasti a formy úhrady nákladů:

- Volný (komerční) CR,
- Vázaný (sociální) CR – úhrada účastníka je plně hrazena nebo doplňována od jiné společnosti,
- Neveřejné formy CR (např. chataření a chalupaření).

Hledisko podle způsobu organizace a zabezpečení služeb:

- Neorganizovaný (individuální) CR,
- Organizovaný (kolektivní) CR – cestu i pobyt zajišťuje organizace, zejména cestovní kanceláře nebo agentury.

Hledisko udržitelnosti (podle vlivu na prostředí):

- Tvrdý (nešetrný CR) je spojen s rozsáhlými „tvrdými“ investicemi, kde hlavním měřítkem je zisk, bez ohledu na environmentální, sociální a kulturní prostředí, jde především o klasický „masový“ turismus.
- Měkký (šetrný, zelený CR) – snaží se dosáhnout vyrovnaného stavu mezi dopady a přínosy na environmentální, sociální a kulturní prostředí.

Časové hledisko (podle doby trvání):

- Krátkodobý CR trvá nejvíce čtyři dny (respektive tři přenocování), často bývá realizován víkendovou formou. Specifickou formou je jednodenní CR bez přenocování.
- Dlouhodobý CR trvá více než čtyři dny (více než tři přenocování).

Základním předpokladem vzniku rekreace a CR je pohyb lidí do různých destinací (cílových míst) a jejich pobyt v těchto místech. Cesta a pobyt se musí přitom uskutečnit v jiném prostředí, než je běžné místo bydlení. V případě rekreace je podkategorií každodenní rekreace (v pracovní dny po práci). Na rozdíl od rekreace neexistuje pojem každodenní cestovní ruch.

Každodenní rekreace

Tento druh rekreace je součástí všedního dne. Z důvodu omezeného rozsahu volného času se realizuje vesměs v bezprostřední blízkosti bydliště, zaměstnání (do 15 minut pěšky), nebo v místě snadno dosažitelném místní hromadnou dopravou (do 30 min). Některé specifické aktivity rekreace zejména ve velkých městech však mohou přesáhnout tyto časové limity. Její náplní může být pobyt v parku, posezení na lavičce, slunění, zahrádkaření, četba, sport, společenská setkávání, procházky městem a jeho nejbližším okolí, cyklovýlety, pobyt a hry dětí.

Slouží ke každodenní regeneraci po zaměstnání nebo školní výuce. Je úzce spjata s bydlením a obecnými zákonitostmi sociálního prostředí, které zase úzce souvisí s urbanismem. Podmínkou kvalitní každodenní rekreace je dobrá dostupnost dostatečného množství rekreačních ploch a zařízení, zejména ploch zeleně a sportovišť včetně dětských hřišť, koupališť, případně vodních ploch přírodního charakteru. Možnost každodenní rekreace hraje důležitou roli při hodnocení a oceňování bytového fondu.

Ve venkovských obcích je důležitá zejména blízká dostupnost rekreačně využitelného krajinného prostředí. I ve venkovském prostředí však stoupá význam budování hřišť zejména pro mladší děti.

Obr. 1: Ve městě nahrazují přírodní prostředí především velké městské parky.
Foto: Luděk Kolář, Drážďany 21. 5. 2016.

Krátkodobá rekreace a cestovní ruch

Krátkodobou rekreaci charakterizuje větší rozsah volného času. Je součástí režimu pracovního týdne a naplní dnů pracovního klidu s max. rozpětím čtyř dnů souvislého volna. Přestože řada obyvatel tráví tento čas v místě svého bydliště, plynou z většího fondu volného času vyšší nároky na rekreaci, a to jak na potřebu změny prostředí, tak i na bohatší náplň rekreace.

V poslední době narůstá obliba krátkodobého cestovního ruchu, a to zejména různé wellness pobyty a krátkodobé lázeňské pobyty, ale i víkendové navštěvování vzdálených cílů, například různých evropských metropolí, tzv. eurovíkendy.

Dlouhodobá rekreace a cestovní ruch

Dlouhodobá rekreace je naplní volného času obyvatel o dovolené a školních prázdninách dětí a mládeže. V našich klimatických podmínkách má výrazný sezónní charakter ve formě letní a zimní rekreace. Ze sezónnosti plyne i nerovnoměrné rozložení využívání rekreačních zařízení a služeb v kvalitním prostředí.

Mnoho obyvatel tráví dlouhodobou letní i zimní rekreaci v zahraničí v atraktivních destinacích se stabilními klimatickými podmínkami a kvalitními službami pro rekreanty. Pro cílovou zemi se vždy jedná o ekonomický přínos.

U dlouhodobé rekreace se zvyšují nároky na doprovodné služby. Situace se v této oblasti v poslední době výrazně zlepšila. Téměř samozřejmostí je již doplňková nabídka například wellness služeb v případě letní i zimní rekreace, a rovněž nabídka mnohdy netradičních sportovních doprovodných aktivit. Pokud je nabídka doprovodných služeb nízká, je tím negativně ovlivněn zájem návštěvníků i v jinak atraktivních oblastech (vyznačujících se celou řadou hodnot, např. množstvím kulturně historických památek, krásnou přírodou a rozmanitostí krajiny).

V souvislosti s pandemií COVID-19 rostl zájem o domácí rekreaci v ČR. Zvyšují se však nároky nejen na ubytovací standard, ale i na výběr specializovaných aktivit. Může se jednat např. o agroturistiku (pobyty spojené s poznáváním zemědělského hospodaření včetně konzumace domácích potravin), nejrozumnější sportovní aktivity typu hipoturistika, jachting, windsurfing, vodní lyžování, in line bruslení, závěsné létání, ale také o wellness a další způsoby rekreace a relaxace.

C.6.1.7 Podmínky a předpoklady pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu

Přírodních předpoklady pro rekreaci a CR

Přírodní prostředí je hlavním nositelem rekreační funkce. Rekreační účinky vyplývají ze samotných vlastností krajiny a zeleně, zejména z aspektů psychologických, estetických a hygienických.

Určité druhy rekreace jsou na kvalitní přírodní podmínky přímo vázány a přírodní prostředí využívají. Patří k nim zejména turistika a cykloturistika, pobyt u vody, chataření, ale také zimní sporty jako je lyžování aj.

Nejcennější prvky přírodního potenciálu jsou legislativně chráněny ve formě národních parků (v ČR jsou vyhlášeny čtyři NP, které zaujímají 1,5 % rozlohy státu) a chráněných krajinných oblastí (26 CHKO, které zaujímají 14,4 % rozlohy státu). Tato území zároveň patří k turisticky nejatraktivnějším a nejnavštěvovanějším v ČR. Tato velkoplošná chráněná území doplňuje síť 2.643 maloplošných chráněných území, z toho 110 národních přírodních rezervací (NPR), 126 národních přírodních památek (NPP) a přes 150 turisticky atraktivních přírodních parků (k 31.12. 2021).

Reliéf a geologie

Význam reliéfu a jeho podíl na celkové atraktivitě území pro rekreaci lze rozdělit podle následujících dílčích vlastností:

- členitost terénu (relativní výška, expozice, sklonitost, schůdnost, možnost výhledů),
- nadmořská výška (s ní úzce souvisí další aspekty, zejména vegetační a klimatické),
- atraktivita geologického utváření reliéfu (dominantní hornina, její viditelnost a specifická utváření terénu, četnost skalních útvarů a jejich charakter, sesuvné, erozní, abrazní, denudační, sopečné, krasové aj. jevy).

Klima

Klimatické charakteristiky úzce souvisí s reliéfem, který je klimatickými vlivy do velké míry ovlivněn a naopak např. nadmořská výška, členitost terénu a expozice řadu klimatických a mikroklimatických charakteristik výrazně ovlivňují:

- průměrné a mezní teploty (denní, noční, letní, zimní),
- průměrné srážky (celkový úhrn a jejich rozložení během roku),
- průměrný počet dnů se sněhovou pokrývkou a její výška,
- průměrná délka slunečního svitu.

Povrchové vody

Povrchové vody výrazně ovlivňují celkovou estetiku krajiny a intenzitu rekreačního využití území zejména v létě. Význam přitom má zejména:

- podíl vodních ploch na celkovém území (z toho tekoucí a stojaté),
- délka břehů u rekreačně využitelných vodních ploch jejich teplota a čistota v letních měsících,
- délka vodácké splavných toků,
- počet studánek a kvalita jejich vod (z toho minerální prameny)
- povrchové a podpovrchové hydrogeologicky atraktivní jevy (např. vodopády, vývěry, ponory, propadání),
- podíl a délka břehů rybářsky využitelných vodních toků a ploch.

Vegetace a živočišstvo

Charakter krajiny, zejména míru její „přírodnosti“ či „kulturnosti“ a s tím i její atraktivitu pro CR a intenzitu jejího rekreačního využití, významně ovlivňuje:

- podíl lesů, orné půdy, luk, pastvin a víceletých kultur,
- podíl trvalé nelesní zeleně (aleje, břehové porosty, meze, solitérní stromy),
- druhová skladba dřevin v lesích i mimo ně,
- turisticky významný výskyt chráněných či výrazných rostlin a živočichů.

Estetika krajiny

Estetika krajiny je v našich podmínkách téměř vždy, kromě výrazných přírodních prvků (skalní útvary a rokle, vodní toky, mokřadní a rybniční společenstva apod.), ovlivněna i aspekty ryze kulturními (zejména historickými památkami a dalšími kulturními artefakty, jako je podíl rozptýleného osídlení a lidová architektura, četnost drobných sakrálních staveb, historických technických prvků apod.). Vnímání estetiky krajiny může mít velmi subjektivní charakter, který je ovlivněný dobou, věkem, profesí, zájmy a podobně.

Rekreační oblasti

Výše uvedené vhodné předpoklady pro letní, zimní nebo celoroční pobytovou rekreaci, spojenou především s poznávací turistikou (např. pěší turistikou či cykloturistikou) a s pobytem v přírodě, vymezují části území tzv. rekreační oblasti. Ty představují území vhodná pro rozvoj CR na území ČR (někdy s dosud nevyužitým potenciálem), která by byla schopna konkurovat, jako speciální „rekreační produkt“, tradičním evropským oblastem.

Podmínkou fungujících rekreačních oblastí je atraktivní přírodní prostředí (často velkoplošná chráněná území, rozsáhlé komplexy lesa, rybniční soustavy, řeky, zajímavý ráz krajiny) a dále kulturní hodnoty (památky, kulturní zajímavosti, historická města a vesnice se zachovalou lidovou architekturou atd.) jako poznávací cíle výletů.

Na území ČR je více rekreačních oblastí využívaných v létě.

Zimní oblasti jsou vázány na vyšší nadmořskou výšku a klimatické podmínky, které zajišťují zasněžení. Účastníci zimní rekreace jsou motivováni většinou aktivním pohybem na lyžích, snowboardu, saních, bobech, bruslích nebo jen prostým pobytem v zimní přírodě.

Jako podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu CR a rekreace byla Institutem cestovního ruchu MU v Brně v roce 2017 zpracována rajonizace cestovního ruchu. V tomto dokumentu byly vymezeny významné rekreační oblasti a střediska cestovního ruchu.

Významné rekreační oblasti

Rajonizace CR a vymezení oblastí s vhodnými podmínkami pro rozvoj rekreace a CR je založena na syntéze geografického a územně – plánovacího přístupu, tj. především na funkčně-prostorové struktuře využití území a klasifikaci její vhodnosti pro pobytový CR a rekreaci. Analýza a hodnocení přírodních předpokladů je jedním z nejvýznamnějších kroků při stanovení významu jednotlivých rekreačních středisek a oblastí pro CR a rekreaci.

Významné rekreační oblasti jsou v převážné míře vázány na příznivé přírodní předpoklady. Přírodní potenciál je jedním z nejvýznamnějších podmínek a lokalizačních faktorů aktivit cestovního ruchu.

Jako základ pro Rajonizaci CR a vymezení rekreačních oblastí bylo použito hodnocení potenciálních rekreačních ploch v územní úrovni obcí ČR. Ukazatel potenciálních rekreačních ploch odráží vliv celkových přírodních podmínek na funkčně – prostorové využití podmínek území.

Metodika pro stanovení ukazatele potenciálních rekreačních ploch vychází ze součtu rekreačně využitelných ploch v jednotlivých katastrálních územích obcí. Za rekreačně využitelné plochy je považována lesní půda, louky, pastviny, zahrady, sady a vodní plochy tekoucí i stojaté.

Podíl rekreačně využitelných ploch je stanoven v % z celkové plochy katastru obce. Podle podílu rekreačně využitelných ploch je krajina zařazena do kategorií od horské krajiny až po urbanizované prostory. Jako doplňkový jev charakterizující přírodní předpoklady cestovního ruchu je použit výskyt zvláště chráněných území.

Za hlediska předpokladů pro CR bylo území ČR rozčleněno do následujících šesti typů krajiny (viz obr. 2):

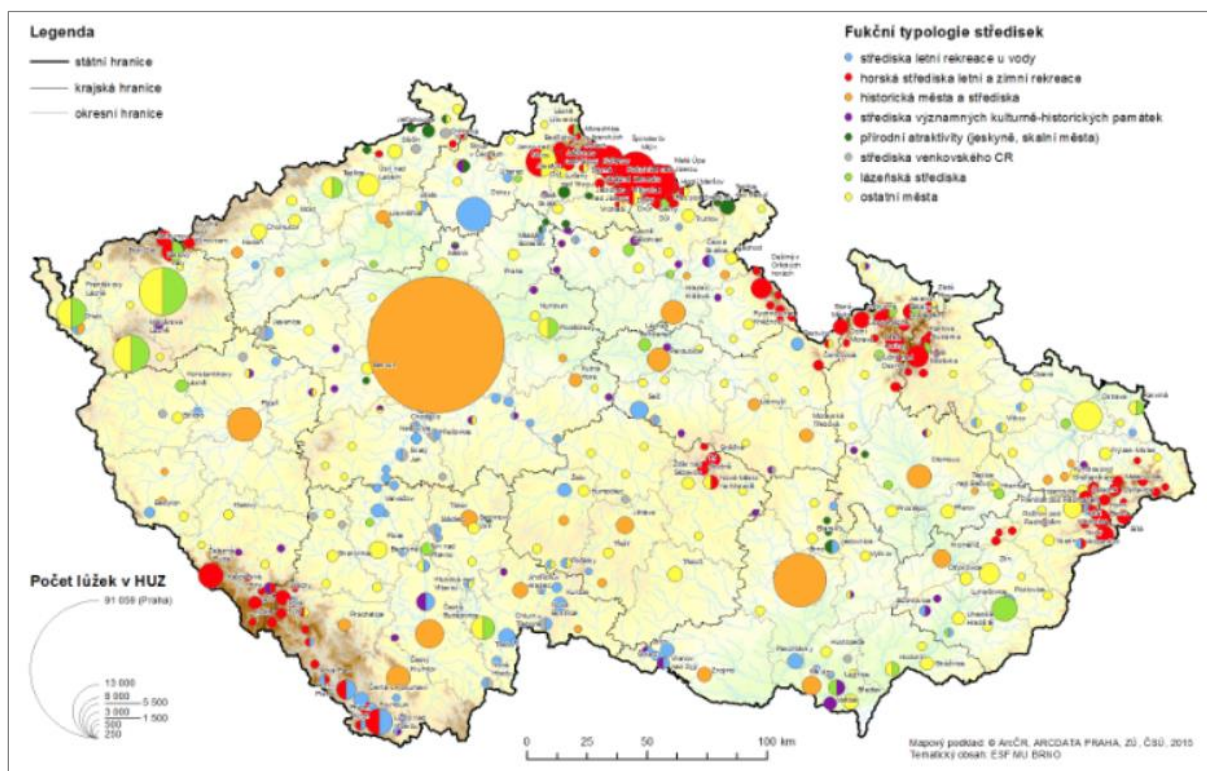
- horská krajina – velmi atraktivní z pohledu využití pro CR, více než 15 % rozlohy území ČR,
- venkovská krajina s velmi příznivými předpoklady pro cestovní ruch – s 34,8 % rozlohy ČR je plošně nejvíce zastoupena,

Střediska CR byla podle dominantní (převažující) funkce rozdělena do 8 základních funkčních typů a to:

1. historická města (města s městskou památkovou rezervací)
2. ostatní města
3. horská střediska letní a zimní rekreace
4. střediska letní rekreace u vody
5. střediska venkovského cestovního ruchu
6. lázeňská střediska
7. střediska významných kulturně – historických památek
8. významné přírodní atraktivity (jeskyně, skalní města).

Rozložení vymezených 411 středisek cestovního ruchu je poměrně významně územně koncentrováno. Jejich největší četnost je v kraji Jihočeském, Středočeském, Královéhradeckém a Moravskoslezském. Jde zejména o koncentraci středisek v horských oblastech, středisek letní rekreace u vody a městských středisek.

U každého střediska CR nelze jednoznačně určit dominanci jednoho z uvedených osmi nosných funkčních typů CR. Proto byl u některých středisek vedle dominance jednoho typu CR stanoven i doplňkový typ. Tento přístup se týkal 88 obcí, tedy přibližně u každého pátého střediska.

Obr. 3: Významná rekreační střediska

Zdroj: Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch. Institut cestovního ruchu MU Brno 2017.

Městský a kulturní cestovní ruch zůstává dlouhodobě klíčovým prvkem nabídky i poptávky středisek městského cestovního ruchu v ČR. Základ městského a kulturního CR tvoří především kulturně-historický potenciál ČR, tedy světské a církevní architektonické památky (historická jádra měst, MPR a MPZ, dále vesnické památkové rezervace a vesnické památkové zóny, krajinné památkové zóny, památkové rezervace, historické územní celky, zpřístupněné hrady a zámky, městská a lidová architektura, památky ve venkovské krajině, technické a vojenské památky).

Díky množství církevních památek má ČR rovněž významný potenciál pro rozvoj církevního cestovního ruchu

ČR má 16 jedinečných památek zapsaných na Seznam světového dědictví UNESCO ([viz Památky světového dědictví UNESCO / mkcr.cz](#)).

Na 32. zasedání Generální konference UNESCO byla v říjnu 2003 přijata Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví, která obsahuje dva nové seznamy statků nehmotné kultury:

- Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva
- Seznam nemateriálního kulturního dědictví vyžadujícího naléhavě zachování

Podmínkou pro zápis do tohoto mezinárodního reprezentativního seznamu je předchozí zápis do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR ([viz Reprezentativní seznam UNESCO – Národní ústav lidové kultury / nulk.cz](#)). ČR má v současné době 8 zástupců v Reprezentativním seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva.

C.6.2 Hlavní formy rekreace a cestovního ruchu, stav a trendy vývoje

Turistika a cykloturistika

Turistické trasy pro pěší

Pěší turistika má v ČR dlouholetou tradici. Česká republika patří k zemím s nejhustší sítí a nejlepším systémem značení turistických tras pro pěší v Evropě. I z tohoto důvodu nedochází v posledních letech k prodlužování již tak husté sítě tras. Cílem je však spíše zlepšování úrovně pěších tras. To souvisí i se snahou o evropskou certifikaci dálkových turistických tras **Leading Quality Trails – Best of Europe**, kterou certifikuje European Ramblers Association (ERA)², a o rozvoj certifikovaných tzv. **TOP (turisticky oblíbených pěších) tras**. Budování, koordinace a údržba značených turistických tras není na celostátní úrovni systematicky řešena. Značení a pravidelnou údržbu turistických tras (pěších, lyžařských, jezdeckých, vozíčkářských i dalších) zajišťuje Klub českých turistů (KČT). Na úrovni ústředních orgánů státní správy však chybí oficiální partner, který by koordinaci a rozvoj značených turistických tras zajišťoval.

Nové trasy, zejména v rekreačních oblastech, jsou zaměřeny spíše na speciální trasy např. na naučné stezky, poznávací okruhy, krátké cesty pro děti a rodiny s dětmi, speciální vycházkové trasy pro relaxaci typu lázeňských vycházek apod.

Cyklotrasy a cyklostezky

Na rozdíl od turistických tras pro pěší se cykloturistika, a s ní související infrastruktura, v ČR rozvíjí zejména v posledních desetiletích a značení cyklotras a budování cyklostezek dále pokračuje.³

Projekt Evropské cyklistické federace (ECF) **EuroVelo** vymezuje síť páteřních cyklotras na celoevropské úrovni. Síť tvoří 17 transevropských cyklotras s celkovou plánovanou délkou přes 80 000 km. Pravidla pro vedení trasy jsou přímota a propojení hlavních měst států a regionů, atraktivita, bezpečnost (vedení mimo frekventované silnice), komfort (bez velkého převýšení s celoročně sjízdným povrchem), jednoduché značení, služby, napojení na veřejnou dopravu a propagace. Stávající trasy EuroVelo jsou vedeny po existujících dálkových cyklotrasách, které splňují stanovené podmínky. Do sítě je možno doplňovat další cyklotrasy, za dodržení stanovených podmínek.

Páteřní síť cyklostezek ČR by měla postupně splňovat vyšší standard a požadavky projektu EuroVelo.

Českou republikou procházejí čtyři evropské cyklotrasy projektu EuroVelo.

- EV4 – Středoevropská trasa, vedoucí směrem západ – východ z Roscoffu (Francie) do Kyjeva (Ukrajina),
- EV7 – Sluneční trasa, vedoucí ve směru sever – jih z Nordcapu v Norsku na Maltu,
- EV9 – Jantarová trasa, vedoucí ve směru sever – jih z Gdaňsku v Polsku do Puly v Chorvatsku,
- EV13 – Stezka železné opony, sledující bývalé geopolitické rozdělení Evropy a vedoucí z Kirkenes v Norsku do Rezova v Bulharsku.

Implementaci evropských tras na národní úrovni zabezpečují koordináční centra EuroVelo v jednotlivých zemích. Koordinací tras EuroVelo v ČR byly pověřeny Nadace Partnerství (člen ECF) a Centrum dopravního výzkumu, značení tras v terénu je v kompetenci krajů a obcí. ECF zodpovídá za propagaci projektu v Evropě a ve světě.

Zelené koridory Greenways slouží k rekreaci, sportu a nemotorové dopravě. Jejich trasy jsou vedeny přírodně atraktivními oblastmi a jsou vyznačeny stejně jako cyklotrasy. Není podstatné, jestli se jedná o dálkovou trasu, například Greenways Praha–Viedeň, nebo lokální, jako je pražská Greenway Botič.

² V ČR získala tuto certifikaci jako první v roce 2019 Stezka údolím Lužnice Toulavou, dlouhá 55 km.

³ V rámci terminologie je třeba rozlišovat cyklotrasu jako obecné označení komunikace pro cyklisty, a cyklostezku jako samostatnou stavbu určenou pro cyklistiku. Často dochází k zaměňování těchto pojmů.

Velký význam má však i síť cyklostezek na nižších úrovních, která je více využívána zejména ke každodenní a krátkodobé rekreaci, ale slouží rovněž k cyklodopravě obyvatel do práce, škol a za službami. Je vhodná návaznost této nižší sítě cyklostezek na dálkové cyklotrasy a jejich propojení navzájem tak, aby tvořila propojený, funkční celek.

Cyklistika je průřezové téma, které zasahuje do kompetence několika resortů, a to na úrovni státu, kraje, obce i místní samosprávy. Z hlediska kompetencí se dělí do oblasti dopravní obsluhy území (Ministerstvo dopravy ČR) a oblasti cykloturistiky (MMR).

Celorepublikovým materiálem s koncepční strukturou cyklistických tras je studie Ministerstva dopravy, která stanovuje základní systém cyklistických tras ve čtyřech kategoriích s cílem propojit nadregionální, regionální a lokální rekreační cíle.

Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky pro léta 2013-2020 (MMR 2013)⁴ je programový dokument schválený vládou v roce 2013, ve kterém se stát zavázal k podpoře cyklistické dopravy a k budování cyklostezek.

Strategie stanovuje čtyři specifické cíle a také návrhy opatření k jejich realizaci (MMR 2013).

Aktuálnějším dokumentem je Cyklovize 2030⁵ (Cyklovize 2023), zpracovaná Asociací krajů ČR a Partnerstvím pro městskou mobilitu. Představuje „soubor opatření k tvorbě bezpečné dopravní sítě pro moderní prostředky individuální dopravy v České republice“.

Technická řešení komunikací pro cyklisty lze nalézt v dokumentu MD ČR Navrhování komunikací pro cyklisty ([viz mdcr.cz](http://mdcr.cz)).

Zdrojem informací z pohledu vztahu k životnímu prostředí může být rovněž publikace MŽP ČR Cyklistika pro města ([viz mzp.cz](http://mzp.cz)) překlad z anglického originálu "Cycling: the way ahead for towns and cities?"

Komunikace pro pěší a cyklistiku jsou dimenzovány v parametrech dopravních norem, je přitom třeba rozlišovat pojem cyklotrasa a cyklostezka.

Cyklostezka, v doslovném znění „stezka pro cyklisty“ (včetně „stezky pro chodce a cyklisty“) je zakotvena v zákoně o provozu na pozemních komunikacích. Stezka pro cyklisty a stezka pro chodce a cyklisty se objevuje i v zákoně o pozemních komunikacích. Cyklostezka je pozemní komunikace určená pouze pro cyklisty. Cyklistický pás tvoří nejméně dva cyklistické pruhy a dělící pruh oddělující oba jízdní směry, nebo odděluje cyklostezku od pěší či motorové komunikace (vozovky). (definice Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR 2017)

Cyklotrasa, (též cyklistická trasa nebo trasa pro cyklisty) je trasa označená dopravním nebo turistickým značením, která obvykle spojuje co nejučelněji místa, mezi nimiž lze očekávat cyklistickou dopravu, a to po pozemních komunikacích, které jsou vhodné pro jízdu na silničním jízdním kole. Cyklotrasy se rozdělují na místní, regionální a dálkové. (Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí. [online]. Praha 2016)

Rekreace u vody

Mezi rekreační aktivity pobytu u vody řadíme takové, pro které je existence vodních útvarů v krajině nezbytnou podmínkou. Podle toho rozlišujeme aktivity na vodě závislé (plavání, koupání, rybolov, vodáctví, vodní sporty atd.) a aktivity vodou podporované (např. turistika a cykloturistika podél vodních toků), kde vodní prvek významně přispívá k celkovému prožitku rekreaanta.

Významným prvkem přírodního rekreačního potenciálu ČR jsou vodní plochy a říční toky. Jedná se o přírodní koupaliště a ostatní vodní plochy (rybníky, jezera, přehradní nádrže, biotopy, aj), kde kvalitu vody na mnoha z nich pravidelně sledují krajské hygienické stanice, a o stovky kilometrů nejvyužívanějších úseků řek pro vodní turistiku. Území s možností koupání jsou nejvíce ceněnými pro

⁴ Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/cs/zadatele-a-prijemci/dokumenty/zakladni-dokumenty/ostatni-dokumenty/dokumenty-podpora-udrzitelne-dopravy/narodni-strategie-rozvoje-cyklisticke-dopravy-2004>.

⁵ Dostupné z: <https://www.stavbycyklo.cz/>.

letní rekreaci. Pro rekreaci se využívají velké vodní plochy, jako jsou velké rybníky a jezera, přehradní nádrže, bývalé upravené zatopené lomy a pískovny, vhodná místa na vodních tocích a další speciální přírodní i umělá koupaliště. Nejvybavenější formou jsou celoročně využívaná koupaliště, zejména termální.

Stovky kilometrů českých řek jsou využívány pro rekreační plavbu a vodní turistiku. Vodáctví a vodní turistika má v ČR dlouhou tradici. V tuzemské rekreační plavbě a vodácké turistice jsou významné především splavné úseky řek jako je Vltava, Lužnice, Otava, Ohře, Berounka, Sázava, Jizera, Tichá a Divoká Orlice, Morava, Dyje, Bečva a další řeky, a v poslední době vzrůstá významně využití Baťova kanálu. Na Baťově kanálu nechybí možnost zapůjčení lodi a případně hausbótů. Značně se zde rozvíjí doprovodné služby a vybavení přístavů.

V případě pronájmu lodí a hausbótů na delší dobu (většinou týden) je třeba zajistit bezpečné parkování pro odstavená auta rekreantů, což klade jisté územní nároky.

V hlavní letní sezóně se můžeme setkat často s některými negativními jevy na vodních tocích:

- neúnosně velké množství turistů, zahlcení zdymadel,
- podcenění nebezpečí zejména na jezích,
- řídká síť a špatně vybavená tábořiště (související zakázané táboření na březích řek), situace se však výrazně zlepšuje,
- znečištění vodních toků.

Osobní vodní doprava není pro rozvoj CR v současné době příliš významná. V ČR je celkem 303,9 km splavných cest pro velkou vodní dopravu. Z pohledu mezinárodního cestovního ruchu je nejvýznamnější propojení po Labi s Německem. Využívaná pro rekreaci a CR je také rekreační plavba na vodních plochách.

Lázeňství

V nabídce ČR má lázeňství a lázeňský cestovní ruch významnou roli. V lázeňských místech je lokalizováno asi 8–9 % celkových lůžkových kapacit v HUZ. Lázeňství má v ČR dlouholetou tradici a mezinárodní význam díky vysoké kvalitě přírodních léčivých zdrojů. Při léčbě se používají nejmodernější léčebné metody a postupy. Lázeňství má velký význam pro danou obec se statutem lázeňského místa, pro daný region jeho podnikatelské subjekty, ale i celý stát. Lázeňská místa mají významné postavení bez ohledu na velikost obce.

Česká republika má pestrou geologickou stavbu s hojným výskytem pramenů minerálních, termálních a radioaktivních vod, plynů a ložisek peloidů, působících pozitivně svými chemickými či fyzikálními vlastnostmi na lidský organismus. Jedná se o léčivé zdroje, které jsou spolu s klimatickými podmínkami vhodné k léčbě.

Lázeňský cestovní ruch je jedním z neefektivnějších druhů cestovního ruchu, který se u nás podílí na rozvoji zahraničního cestovního ruchu a má pro ČR potenciál dalšího rozvoje.

Oblast lázeňství spadá, na rozdíl od ostatních typů cestovního ruchu, do působnosti Ministerstva zdravotnictví ČR.

Pro rekreační oblasti je důležité a přínosné, pokud jsou v jejich rámci lázeňská zařízení, která představují tradiční komfortní služby i v době nepříznivých klimatických podmínek a prodlužují využití oblasti na celoroční.

O rostoucím významu lázeňství svědčí počty hostů a počty přenocování v lázeňských zařízeních dle dat ČSÚ, které postupně narůstaly od roku 2015, kdy činily 732 276 hostů a 6 646 924 přenocování až do roku 2019, kdy to bylo již 880 134 hostů a 7 407 742 přenocování. V roce 2020 došlo v důsledku pandemie COVID – 19 k prudkému poklesu na 518 516 hostů a 4 290 128 přenocování. Pozitivní je, že již v roce 2022 se situace vrátila téměř k „předkovidovým“ hodnotám a sice na 842 614 hostů a 5 918 418 (viz [Statistiky VDB / czso.cz](#)). Počty přenocování přitom zůstaly nižší ve vztahu k vývoji počtů hostů. Důvodem mohou být dotované lázeňské pobyty v období covidu v délce minimálně 6 dní, tedy výrazně kratší, než je běžný lázeňský pobyt. Tyto dotované pobyty využilo na minimální stanovený počet dní

velké množství klientů. Dalším důvodem mohou být rovněž zkrácené lázeňské pobyty a balíčky – tzv. lázně na zkoušku.

Chataření a chalupaření

V poslední době se stal trendem stoupající počet trvale obydlených chat, zejména v důsledku stěhování obyvatel důchodového věku z měst, ale i stěhování mladých rodin do těchto objektů. U řady objektů dochází ke změnám užívání staveb pro rodinou rekreaci na stavby, které umožňují celoroční bydlení, což je způsobeno hlavně vysokými náklady na bydlení ve městech, ale i touhou obyvatel, zejména v důchodovém věku a s malými dětmi, po bydlení v přírodě. Nejvíce je tento trend patrný v příměstských rekreačních oblastech, ale také zahrádkářských osadách, které se někdy tímto způsobem pomalu mění ve čtvrti rodinných domů.

Přes výše zmíněný trend jsou stále chaty a chalupy objekty, které jsou využívány především pro krátkodobou a dlouhodobou rekreaci nejen vlastníky daného objektu a jeho rodinnými příslušníky, ale často jsou i komerčně pronajímány jiným zájemcům.

Vzhledem k zájmu o chalupaření byla již v minulosti povolena přeměna bytových jednotek na rekreační chalupy, které byly odepsány z bytového fondu.

Na rozdíl od výstavby chat má vznik rekreačních chalup převažující pozitiva:

- využití objektů po odchodu stálého obyvatelstva,
- záchrana bezesporu přestárleho stavebního fondu, přispění k zachování stylu venkovské architektury,
- obnova a využití zahrad,
- nedochází k znečišťování okolního prostředí; stávající systém infrastruktury postačoval pro rekreanty,
- využitelnost po celý rok,
- jednoznačně vymezené vlastnictví,
- napojení objektů na místní komunikace,
- zachování vysoké estetické hodnoty objektů a často následná kultivace.

V důsledku pandemie COVID-19, která začala v roce 2019, se na několik měsíců výrazně zvýšil zájem o pobyt na chatách a chalupách v ČR a výrazně stoupl rovněž zájem o koupi takového rekreačního objektu.

Městský a kulturní cestovní ruch

Městský a kulturní CR využívá kulturně-historický potenciál ČR. Navštěvována jsou zejména historická jádra měst, MPR a MPZ a konkrétní architektonické a církevní památky, zpřístupněné hrady a zámky, muzea, technické a vojenské památky, památky lidové architektury a další.

Zimní cestovní ruch

Zimní rekreace a CR jsou realizovány vesměs aktivním pohybem na lyžích, snowboardu, saních, bobech, bruslích a pobytem v horských oblastech s kvalitním životním prostředím v atraktivní zimní přírodě. Využíváno je přitom v převážné většině zasněžených a upravovaných sjezdovek a upravovaných lyžařských běžeckých tratí.

U zimní rekreace rostou nároky na doprovodné, zejména relaxační služby, jako jsou wellness centra.

V poslední době nabývá na významu rovněž **gastronomický, venkovský a vinařský CR**.

C.6.3 Principy řešení rekreace a cestovního ruchu v územním plánování, hlavní problémy

C.6.3.1 Principy řešení, začlenění do území

V řešení rekreace a CR v územním plánování by mohla částečně napomoci Metodika (standards dostupnosti) pro návrh veřejné infrastruktury v sídlech ([viz mmr.cz](http://viz.mmr.cz)).

Metodika je určena pro pořizovatele a projektanty územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace. Je využitelná zejména pro analýzy území, a dále při stanovování základních požadavků na účelné a hospodárné uspořádání území krajů (§ 36 odst. 1 stavebního zákona) a při stanovování koncepcí rozvoje území obcí (§ 43 odst. 1 stavebního zákona). Pro územně plánovací činnost na úrovni obcí se dají využít standardy dostupnosti v plném rozsahu; standardy vyšší kategorie občanského vybavení se v případě menších obcí použijí v rámci širších vztahů.

Pro územně plánovací činnost na úrovni krajů se použijí standardy dostupnosti týkající se vyšší kategorie občanského vybavení.

Metodika je naplněním opatření 1.4.1 a 2.1.1 Politiky architektury a stavební kultury České republiky z roku 2015. V lednu 2023 byla schválena Aktualizace Politiky architektury a stavební kultury České republiky ([viz mmr.cz](http://viz.mmr.cz)).

Z Metodiky jsou v následujícím textu použity standardy pro hřiště a veřejná prostranství, která jsou rovněž využívána ke každodenní rekreaci.

Standardy obsažené v metodice se použijí indikativně s ohledem na řešení rozvoje konkrétního území, při zohlednění velikostní kategorie obce či sídla, polohy v sídelní struktuře a případných dalších urbanistických charakteristik. Při používání jednotlivých standardů je nutné přihlídnout k podrobnosti dané územně plánovací dokumentace či podkladu.

Pro návrh změn v území v územních plánech se využijí poznatky o dostupnosti veřejných infrastruktur ve smyslu dosažení standardů při stanovení základní koncepce rozvoje území obce, urbanistické koncepce a koncepce veřejné infrastruktury (§ 43 odst. 1 stavebního zákona).

Následující dvě podkapitoly uvádí Principy řešení v členění podle délky rekreace:

- a) každodenní,
- b) krátkodobé a dlouhodobé.

a) Principy řešení u každodenní rekreace

U každodenní rekreace, s návratem do bydliště ve stejném dni, je dostupnost rekreačních ploch, zařízení, procházkových tras a cyklistických stezek ovlivněna jejich umístěním ve spádovém území a také dostupností hromadné dopravy.

Každodenní rekreace je vázána na zastavěné území a zastavitelné plochy sídel a jejich okrajové zóny. Jedná se o plochy veřejné zeleně, příměstské lesy, dětská a sportovní hřiště, tělocvičny, koupaliště, kluziště, zahrádkové osady, víceúčelová zařízení, ale patří sem i městská centra s pěší zónou.

Náplní každodenní rekreace mohou být například tyto činnosti:

- aktivní odpočinek v přírodě, například v příměstských lesích (procházky, koupání, slunění),
- sportovní činnost (individuální sport, párový sport a kolektivní sporty),
- chovatelská a pěstitelská činnost,
- odpočinek v přírodě nebo centrech měst, který souvisí mj. s estetickým vnímáním daného prostředí, (např. v parku, v obytném prostředí v pěší zóně),
- různé manuální záliby,
- relaxační a pohybová činnost často ve sportovních celoročních zařízeních.

V poslední době je novým trendem trávení volného času nakupováním, spojeným se společenskými kontakty a návštěvou kulturních akcí. Zejména velká nákupní centra poskytují vedle své hlavní náplně další možnosti trávení volného času (dětská hřiště a koutky, sportovní zařízení, multikina apod.) pro lidi, kteří zůstávají i o víkendech, případně o dovolených, ve městech.

Existence ploch pro každodenní rekreaci výrazně ovlivňuje kvalitu bydlení a uspokojení potřeb souvisejících s bydlením.

V případě bydlení s vysokou koncentrací obyvatelstva byl v minulosti v některých případech patrný nedostatek vhodných ploch na hraní a sportovní aktivity zejména pro starší děti a mládež (sportovní hřiště pro míčové hry, možnost jízdy na kole, skateboard). V posledních letech se však situace v tomto směru výrazně zlepšuje. Vzniklo velké množství hřišť a různých herních a sportovních prvků. Mnohé takto zaměřené projekty jsou realizovány v rámci participativních projektů jednotlivých obcí a městských částí. Řešením z pohledu územního plánování je vymezení zón každodenní rekreace v bezprostředním zázemí bydlení, bezbariérově přístupných a s ochranou ve formě regulace zástavby.

- **Plochy rekreační zeleně, parky, parčíky**

Podstatnou část ploch pro každodenní rekreaci má tvořit trvalá zeleň, případně i vodní plochy plnící hygienické i estetické funkce, ale mohou ji v některých případech přebrat i veřejná prostranství. V sídlech jde zejména o městské a vesnické parky a parčíky, kde má zeleň dominantní funkci a dále o zeleň sídlišť a obytných souborů, včetně vnitrobloků. Na okrajích sídel může jít o lesoparky, případně o další rekreační areály.

*Obr. 4: Plochy rekreační zeleně v sídlech – parky.
Foto: Luděk Kolář, park v Oslavanech, 12. 10. 2019.*

Přírodní vodní plochy hrají v městských parcích a v příměstské zeleni významnou roli, a to zejména jejich estetická hodnota, ale i jejich čistota a vhodnost ke koupání. Je nezbytné dbát na zachování těchto ploch trvalé zeleně a vodních ploch pro účely rekreace a při rozšiřování výstavby ji minimalizovat jen na naprosto nezbytné zábory a přeměnu těchto hodnotných rekreačně využívaných ploch.

Obr. 5: Vodní plochy jsou v parcích a příměstském prostředí atraktivní v každém ročním období.
Foto: Luděk Kolář, Park u zámku v Lednici, 17. 11. 2020.

Obr. 6: V mnoha parcích a příměstské zeleni vznikají naučné prvky či krátké naučné stezky pro děti a mládež. Tyto prvky rozvíjí znalosti dětí a mládeže a jsou většinou zaměřeny na přírodu nebo kulturu dané lokality.
Foto: Vladimíra Labounková, park ve Veselí nad Moravou 4. 8. 2023.

Obr. 6a: Naučné prvky v parcích.
Foto: Vladimíra Labounková, park ve Veselí nad Moravou 4. 8. 2023.

Tab. 1: Standardy dostupnosti veřejných prostranství a veřejné parkové zeleně jako součásti veřejných prostranství.

Druh, typ veřejné infrastruktury	Bod sledovaný pro dostupnost		Sledovaná výchozí území	Typ území	Typ dostupnosti	Standard dostupnosti
	Výchozí	Cílový				
Veřejná prostranství (bez veřejných komunikací)	obytný dům, objekt rekreace, objekt občanského vybavení, polyfunkční dům s bydlením a občanským vybavením	veřejné prostranství	zastavitelné plochy bydlení, rekreace, občanského vybavení nebo smíšené obytné plochy	A, B, C, D	sídelně strukturální	nejméně 1000 m ² pro každé 2 ha zastavitelné plochy, bez započtení pozemních komunikací
Veřejná parková zeleň jako součást veřejného prostranství (rozloha 0,5–1 ha)	obytný dům	okraj parku	obytné plochy	A, B, C,	fyzická – pěší docházka – skutečná	300 m
				D	sídelně strukturální	v každém obytném sídle

Poznámka: Popis metodiky a vysvětlení typu území A-D je v příloze č. 2.

Zdroj: Projekt TAČR Beta – TB050MMR001 Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury, České vysoké učení technické v Praze, březen 2020.

Pro každodenní rekreaci mají význam zejména ty plochy, které bezprostředně navazují na bydlení a kam je proto vhodné umísťovat nejrůznější veřejná hřiště a sportoviště.

Obr. 7: Plochy rekreační zeleně v sídlech – zeleň sídlišť a obytných souborů včetně vnitrobloků.
Foto: ÚÚR, Vyškov 2009.

Poznámka: Pro fyzickou dostupnost veřejných prostranství obecně platí ustanovení § 7, odst. 2 vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území.

Pro fyzickou dostupnost veřejné zeleně základní kategorie byl uplatněn společný evropský indikátor (ECI) podle Římanové, (2014).

• Sportovní činnost

Zařízení tělovýchovy a sportu lze členit na zařízení pro rekreační tělovýchovu (tj. neorganizovanou, s volným vstupem), pro školní tělesnou výchovu a pro organizovanou tělovýchovu. V této kapitole rekreace je věnována pozornost zařízením rekreační tělovýchovy. Jedná se např. o hřiště pro menší děti, pro mládež a dospělé, cyklostezky, in-line dráhy, běžecké lyžařské tratě, aj.

Plochy a zařízení pro rekreační neorganizovanou tělovýchovu a sport zajišťují každodenní příležitosti pro rekreaci v příznivém a bezpečném prostředí všem obyvatelům, zdarma, a v blízkosti bydliště. Tato zařízení a plochy mají být umístovány v klidném prostředí obytných území, odděleně od motorových komunikací a parkovišť, a mají být osluněná, v zeleni, v parku, v lesoparku apod. Musí být součástí obytného území, v pěší dostupnosti z místa bydliště.

Potřeba budování volně přístupných hřišť a ploch pro sportovní činnost vychází z potřeby dostupnosti sportovního vyžití a fyzického pohybu v blízkosti bydliště zejména pro děti a mládež.

K tomu je třeba vytvořit vyhovující prostory a vhodné a bezpečné vybavení hřišť. Optimální rozmístění dětských hřišť má úzkou souvislost s koncepcí urbanistického řešení. Poloha hřiště je závislá na hustotě obyvatelstva zájmového území a na docházkové vzdálenosti. Koncepce rozmístění hřišť má být vypracována vždy pro celé území řešené územním plánem. Vzhledem k tomu, že v minulosti byl nedostatek hřišť, dochází v poslední době k zahušťování jejich sítě. Většina hřišť vyžaduje relativně velké rovné plochy. Svažité pozemky mohou být technickou překážkou a příčinou vyšších nákladů, přesto lze svahy využít pro některé druhy her a sportů (např. sáňkování, cyklokros).

Zařízení dětských hřišť musí být před jejich uvedením na trh posouzeno podle nařízení vlády č. 173/1997 Sb., kterým se stanoví vybrané výrobky k posuzování shody. Zařízení dětských hřišť jsou zařízení a konstrukce včetně komponentů a konstrukčních prvků, se kterými nebo na kterých si děti mohou hrát venku nebo uvnitř.

Poloha hřiště je také závislá na vybavení a uzpůsobení hřiště pro určitý věk dětí. Hřiště pro předškolní děti jsou poměrně nehluká a z důvodů nutného dozoru by měla být vybavena například lavičkami pro doprovod dětí, a měla by být oplocena. Ostatní hřiště by měla být situována mimo klidové polohy. U hlučných hřišť, určených starším dětem, je vhodné vytvořit izolační clony proti hluku.

Hřiště pro předškolní děti

Tato věková skupina nemá tak rozmanité záliby jako děti školního věku, avšak již vyžaduje plochu pro společné hry.

Ve vybavení mají být zastoupeny:

- větší rovná plocha, v mlatové nebo i v travnaté úpravě, také nerovný terén v kombinaci s výsadbou dřevin,
- průlezky a konstrukce pro cvičení,
- pískoviště a jízdní dráha využitelná pro tříkolky, odrážedla, aj,
- zákoutí s lavičkami a stolky pro klidné hry dětí, úkryt za nepříznivého počasí a sezení pro doprovod dětí.

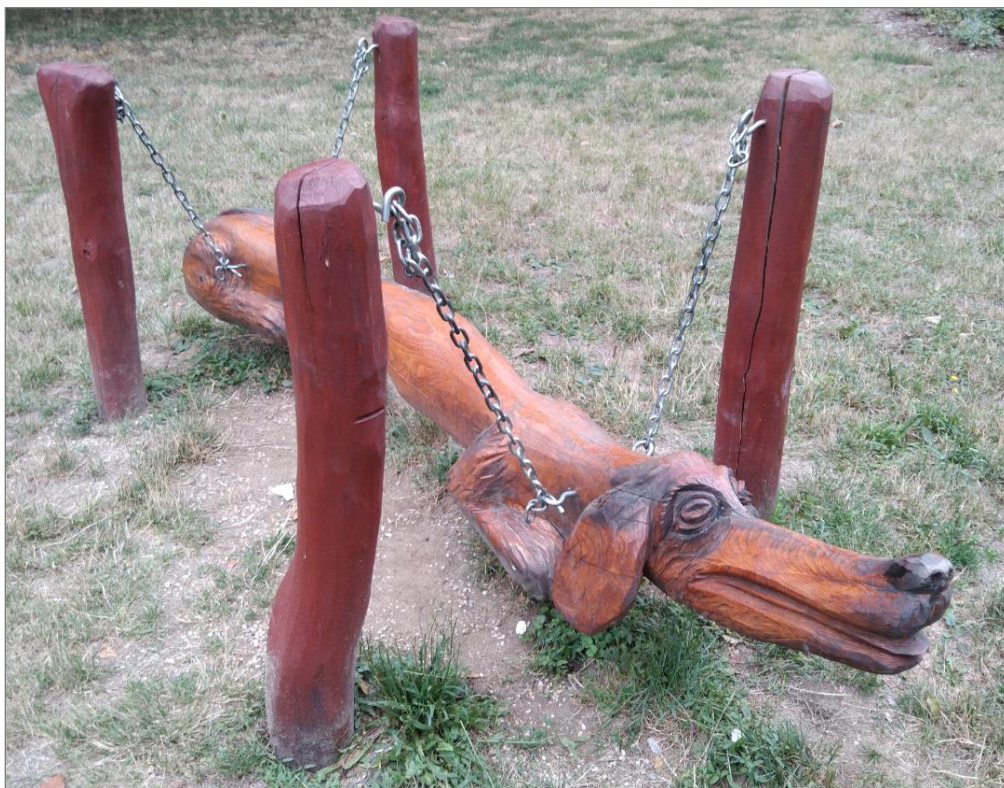

Obr. 8: Hřiště pro předškolní děti – ekologické materiály.
Foto: ÚÚR, Brno Žabovřesky 2007.

Na mnohých nově vznikajících dětských hřištích jsou používány ekologické materiály, tedy především dřevo. Dřevěné herní prvky jsou vhodné pro svoji vysokou estetickou v některých případech až uměleckou hodnotu. Takovéto prvky hřišť rozvíjí nejen estetické, ale i ekologické cítění dětí. Dřevo, které je obnovitelným zdrojem, lze snadno zpracovávat. Proces jeho přípravy a opracování škodí životnímu prostředí minimálně.

Obr. 9: Hřiště pro předškolní děti – Estetické dřevěné herní prvky
Foto: Vladimíra Labounková, park ve Veselí nad Moravou, 4. 8. 2023.

Obr. 9a: Hřiště pro předškolní děti – Estetické dřevěné herní prvky.
Foto: Vladimíra Labounková, park ve Veselí nad Moravou, 4. 8. 2023

V případě použití ekologických materiálů, jako je například dřevo je nutná pravidelná údržba jednotlivých herních prvků, neboť tyto materiály podléhají výrazně povětrnostním vlivům.

Obr. 10: Dřevěné herní prvky trpí povětrnostními vlivy.
Foto: Vladimíra Labounková, park ve Veselí nad Moravou, 4. 8. 2023.

Obr. 10a: Dřevěné herní prvky trpí povětrnostními vlivy.
Foto: Vladimíra Labounková, park ve Veselí nad Moravou, 4. 8. 2023.

V České republice vznikají první hřiště, kde pro výrobu herních prvků je použit oceánský odpad, textilní odpad, nebo recyklované plasty. Díky opětovnému použití těchto materiálů dochází k podpoře udržitelnosti prostřednictvím snižování uhlíkové stopy.

Hřiště pro mladší školní děti

Tyto děti mají ještě zájem o různé hry, zatímco starší děti se začínají věnovat zájmovým činnostem spíše ve specializovaných zařízeních. Vzhledem k vyšší hlučnosti těchto hřišť má být umístění mimo klidovou zónu bydlení.

Ve vybavení hřišť se doporučují především tyto prvky:

- rovná plocha pro míčové hry, cvičení a kolečkové bruslení, případně U rampa,
- nerovný terén většího rozsahu s většími výškovými a sklonovými rozdíly, jehož konfigurace bude současně využita pro výsadbu zeleně, a víceúčelové využití pro hry,
- pískoviště,
- jízdní dráha pro jízdu na koloběžkách, kolech, kolečkových bruslích a skateboardech,
- klidné místo pro společenské hry.

Tato hřiště mohou suplovat sportovní zařízení škol. Dětská hřiště se dnes, na rozdíl od minulosti, kdy děti využívaly k aktivitám zejména vlastní dům se zahradou, zřizují i ve venkovských obcích, z důvodu potřeby prohloubení kolektivních a sociálních dovedností dětí.

Obr. 11: Hřiště pro předškolní a mladší školní děti
Foto: ÚÚR, Přerov 2004.

Obr. 12: Hřiště pro předškolní, školní děti, dospívající mládež a dospělé
Foto: ÚÚR, Přerov 2004

Hřiště pro dospívající mládež i dospělé

Jedná se již o specializovaná hřiště s docházkovou vzdáleností 500–1000 m. Tato hřiště můžou suplovat sportovní zařízení škol.

Ostatní hřiště

Jedná se o víceúčelové plochy a vyhrazená hřiště sportovních klubů, která mají celoměstský charakter bez přímé vazby na bydliště a docházkovou vzdálenost.

Tab. 2: Standardy dostupnosti hřišť.

Druh, typ veřejné infrastruktury	Kategorie	Bod sledovaný pro dostupnost		Sledovaná výchozí území	Typ území	Typ dostupnosti	Standard dostupnosti
		Výchozí	Cílový				
Hřiště pro předškolní děti	základní	obytný dům,	hřiště	obytné plochy	A, B, C, D	fyzická – pěší docházka – skutečná	300 m
Hřiště pro mladší školní děti	základní	obytný dům	hřiště	obytné plochy	A, B, C, D	fyzická – pěší docházka – skutečná	500 m
Hřiště pro mládež a dospělé	základní	obytný dům	hřiště	obytné plochy	A, B, C	fyzická – pěší docházka – skutečná	500 m
					D	fyzická – pěší docházka – skutečná	1000 m

Zdroj: Projekt TAČR Beta – TB050MMR001 Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury, České vysoké učení technické v Praze, březen 2020.

Poznámka: popis metodiky a vysvětlení typu území A-D je v příloze č. 2.

Standardizována byla ve studii Projekt TAČR Beta – TB050MMR001 Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury pouze dostupnost zařízení pro sport základní kategorie, a to pouze hřiště. Podkladem pro standardy byly Principy a pravidla územního plánování (ÚÚR). Standardy pro dostupnost dalších zařízení pro sport a tělovýchovy základní kategorie, jmenovitě tělocvičen pro školy a veřejnost, jsou totožné jako standardy dostupnosti základních škol, součástí jejichž areálů zpravidla jsou, popřípadě se nacházejí v bezprostřední blízkosti škol.

Víceúčelový prostor pro různé hry

Za optimální prostorové řešení obslužného vybavení pro každodenní rekreaci a volný čas se považuje sdružování účelových ploch a zařízení do větších souborů a vytváření plošně rozsáhlých rekreačních areálů. Kromě ekonomických výhod se tím docílí možnosti uspokojení širšího okruhu zájmů na jednom místě v tzv. prostoru pro každodenní rekreaci, který se vytváří v bezbariérové návaznosti na hromadné bydlení. U prostoru pro každodenní rekreaci by měl být vysoký podíl zeleně.

Rekreační sport může mít i formy, které vyžadují sportovní vybavení a zařízení vyššího standardu, k čemuž jsou často využívána sportovní zázemí škol. Zejména ve větších městech jsou pak budovány samostatné sportovní plochy pro rekreační sportování, jako jsou hřiště pro míčové hry, na pozemní hokej, hokejbal či florbal a další. Součástí takových ploch mohou být také inline dráhy, běžecké dráhy a okruhy, překážkové dráhy pro terénní kola atd.

V poslední době jsou oblíbené tzv. fitness parky, tedy hřiště určená zejména pro dospělé, vybavená specializovanými herními prvky a cvičebními nástroji pro posilování různých částí těla. Některá taková hřiště mají velké nároky na území. Více k doporučenému optimu, které má při vymezování ploch pro nové zařízení daného typu v územním plánu garantovat dostatečnou plochu pro jeho umístění, viz kapitola Občanské vybavení v Principech a pravidlech územního plánování C.4 Občanské vybavení ([viz uur.cz](http://uur.cz)).

• Zahrádkářské osady

Zahrádkářská činnost je v ČR velmi oblíbená a rozšířená, v rámci každodenní rekreace má nezastupitelný význam, který v posledních letech ještě narůstá. Zahrádky vznikaly v minulosti zejména na okraji hromadné bytové výstavby jako její součást, později se začaly vyčleňovat na její okraj do tzv. zahrádkových kolonií. Zpočátku vznikaly z důvodu samozásobitelství, později začaly plnit funkci aktivní, především každodenní rekreace.

Používány jsou rovněž pojmy zahrádkářská kolonie, zahrádková osada případně zahrádková kolonie, tyto pojmy však nejsou ošetřeny v legislativě. Jedná se o pozemek tvořený množstvím parcel určených k soukromé zahrádkářské a zahradnické činnosti.

Zahrádkářská osada bývá často provozována spolkem, který jednotlivé parcely pronajímá svým členům. Vlastnictví pozemku může být individuální, spolkové, obecní i státní.

Plochy zahrádkových kolonií nebyly v minulosti vyjímány ze zemědělského půdního fondu. Stavby, které jsou součástí zahrádek, (obvykle maximálně do rozměru 4 x 4 m, jednopodlažní, nepodsklepené) nemají sloužit ubytování, nicméně jsou pro tento účel často využívány.

Od roku 2021 upravuje zahrádkářskou činnost Zákon č. 221/2021 Sb., o podpoře zahrádkářské činnosti (zahrádkářský zákon), § 2. Zahrádkářský zákon zavádí pojem **zahrádkářská osada** jako pozemek nebo více pozemků v užívání nebo používání spolku, které umožňuje jejich individuální užívání nebo používání alespoň třemi členy tohoto spolku. Tento zákon dříve používaný pojem **zahrádkové kolonie ani zahrádkářské kolonie** nezná. Pojem zahrádkové (zahrádkářské) kolonie není upraven ani žádným jiným právním předpisem. Některé zákony, například zákon o ochraně přírody a krajiny, však přesto pojem zahrádkářské kolonie používají. Zahrádkové a zahrádkářské osady zřízené před účinností tohoto zákona se považují za zahrádkářské osady podle tohoto zákona.

U zahrádkářských osad je nutné vhodné začlenění do krajiny. Celková plocha by měla být alespoň 2 ha a jednotlivých zahrad od 50 do 500 m².

Podle § 2 zahrádkářského zákona se zahrádkářskou činností rozumí veřejně prospěšná činnost, zaměřená na pěstování ovoce, zeleniny, květin, užitkových nebo okrasných rostlin, jejich další zpracování nebo úprava. Zahrádkářská činnost se podílí na zachování a ochraně zemědělského půdního fondu, přispívá k zadržování vody, zmírnění dopadu klimatických změn a podporuje druhovou rozmanitost v krajině, má výchovný a estetický aspekt pro utváření vztahu k přírodě mladé generace a podílí se na ochraně přírody, životního prostředí a pestrosti krajinného rázu.

Zahrádkářské osady by měly mít společná zařízení jako společný zdroj vody, klubovnu, moštárnu, případně palírnu, či dětské hřiště. Cesty zahrádkářskou osadou mají být veřejně průchozí, oddělené však od zahrádek ploty. V blízkosti by mělo být parkoviště a ekodvůr s možností uložení spalitelného a biologického odpadu. Tato vybavenost však není zákonem upravena.

Zahrádkářské osady mají z hlediska územního plánování řadu negativ i pozitiv.

Negativa:

- přidělování pouze malých parcel a povolení přístřešků v takové hustotě může mít dopad na krajinné hodnoty území,
- nepořádek na některých parcelách, tvorba skládek,
- neprůchodnost území, uzavírání veřejných cest pro ostatní obyvatele,
- nezáměr o údržbu společných prostor a zařízení přístupných veřejnosti.

Pozitiva:

- aktivní rekreace pro velkou skupinu obyvatel všech věkových kategorií,
- téměř celoroční činnost v „zelených“ částech měst,
- území s druhově rozmanitou skladbou rostlin vhodné k procházkám,
- zajištění údržby velkých ploch zeleně (většinou jinak těžko dostupné) ve městě i v příměstských oblastech.

Obec ve své samostatné působnosti přispívá k rozvoji zahrádkářské činnosti tím, že vytváří předpoklady pro vznik, rozvoj a provozování zahrádkářské činnosti v rámci územního plánování, přitom může vymezit plochy k zahrádkářské činnosti v územně plánovací dokumentaci dle jiného právního předpisu.

V současné době jsou často enklávy zahrádkářských osad vlivem nové výstavby ne na okraji, ale uvnitř zastavěného území města. Je vyvíjen tlak, aby došlo k jejich změně na stavební pozemky, nejčastěji pro bydlení, ale i na veřejná prostranství určená k rekreaci a trávení volného času všech obyvatel.

b) Principy řešení u krátkodobé a dlouhodobé rekreace

Rekreace krátkodobá nebo též víkendová, a dlouhodobá (pobytová) mají v mnohém společné požadavky na svoji náplň. Snahou z hlediska využívání služeb je připravit podmínky pro co nejdelší pobyt a pro co nejdelší celoroční využití (i pro klimaticky nepříznivé období). Je třeba vytvořit komplexní nabídku kvalitního přírodního a kulturního prostředí s řadou aktivit pro různé cílové skupiny (např. rodiny s dětmi, kolektivy různého druhu atd.).

V krátkodobé rekreaci je zájem především o lokality s atraktivním přírodním prostředím, jako jsou např. rozsáhlé, druhově pestré, terénně středně členité lesní komplexy (významným estetickým faktorem je především délka lesních okrajů, vyhlídek a lučních enkláv), okolí vodních ploch, geomorfologicky členité krajiny lesů, luk, polí a vodních ploch, lokality zajímavé geologicky (skalní města, říční kaňony, místa dalekých výhledů), aj.

Víkendová a krátkodobá rekreace je často spojena s chatařením a chalupařením.

Atraktivitu a míru využívání krajiny pro víkendovou rekreaci ovlivňuje do značné míry hustota turisticky značených cest, v posledních desetiletích i cyklotras vedených po vedlejších silnicích, zemědělských a lesních účelových cestách a cyklostezkách určených pouze pro cykloturistiku. Pokud mají cyklotrasy a cyklostezky kvalitní povrchy, jsou často využity i pro kolečkové brusle, jako tzv. „in line stezky“. V poslední době je zřizována řada místních okruhů naučných stezek informujících o lokálních přírodních i kulturních atraktivitách.

Zvyšující se obliba jezdeckého sportu i v rekreační formě vede rovněž k tomu, že v některých, zejména příměstských, oblastech vznikají odděleně od ostatního provozu tzv. hipostezky.

Ve vyšších a na sněh bohatších polohách jsou vymezovány trasy lyžařské – běžecké zejména z důvodů jejich separace od tras pěších, kvůli udržení stopy.

Stále modernější zasněžovací technologie umožňují zřizování sjezdovek a vleků v místech pro tento sport dosud nevyužívaných v nižších polohách.

Náplní krátkodobé i dlouhodobé rekreace jsou většinou tyto aktivity:

- aktivní pobyt v přírodě spojený s turistikou, cykloturistikou, vodní turistikou,
- agroturistika,
- pasivní odpočinek ve volné přírodě, rekreační pobyty nejčastěji u vody,
- rybaření a myslivost,
- chataření, chalupaření a ostatní manuální záliby,
- poznávací turistika a cestování,
- návštěva pamětihodností,
- sportovní činnost,
- pobyt v lázních a relaxačních centrech.

Velký je zájem o víkendovou rekreaci a mnoho obyvatel se stává na víkendy účastníky krátkodobého CR na úrovni pobytové rekreace, který má pro danou cílovou oblast značný hospodářský význam. Krátkodobá rekreace trvá do 4 dnů (3 noci) a tím se nároky a požadavky této formy víkendové rekreace na funkci v území téměř shodují s požadavky a nároky na rekreaci dlouhodobou.

Oblíbenou formou krátkodobého CR jsou v poslední době různé wellness pobyty a krátkodobé lázeňské pobyty (tzv. lázně na zkoušku). Výjimkou však není také víkendové navštěvování vzdálených cílů, například různých evropských metropolí.

U krátkodobé a dlouhodobé rekreace se zvyšují nároky na **ubytovací a stravovací služby**. Situace se v této oblasti v poslední době výrazně zlepšila.

• **Zařízení ubytovací**

Rostoucí CR a rekreace klade stále větší nároky na ubytovací zařízení všech kategorií, a to co do kvantity, tak i kvality ubytování.

Jedná se o veřejná tábořiště, chatové osady, turistické ubytovny, hotely, motely, penziony, ostatní ubytovací zařízení. V poslední době je novým trendem vysoká obliba wellness hotelů a celých resortů nabízejících nadstandardní služby v oblasti regenerace, jako jsou bazény, vířivky, sauny, páry, solné jeskyně ad.

Stále častěji je požadavkem klientů rovněž doprovodné sportovní vybavení jako fitness, tenisové kurty či dětská hřiště, případně půjčovna sportovních potřeb, horských kol, koloběžek, in-line bruslí apod.

Rozvoj některých nových forem ubytování, jako je karavaning, klade na území, ale i na vybavení kempů, velké a speciální požadavky.

Dle § 2 vyhlášky č. 501/2006 Sb. se stavbou ubytovacího zařízení pro účely vyhlášky rozumí stavba nebo její část, kde je poskytováno ubytování a služby s tím spojené; stavbou ubytovacího zařízení není bytový a rodinný dům a stavby pro rodinnou rekreaci.

Pravidla pro začlenění ubytovacích zařízení do území a nároky na území jsou podrobně rozpracovány a k dispozici v Principech a pravidlech územního plánování v Kapitole C – Funkční složky C.4 Občanské vybavení ([viz uur.cz](http://viz.uur.cz)). Zde uvedené nároky na území představují doporučené optimum, které má typicky při vymezování ploch pro nové zařízení daného typu občanského vybavení v územním plánu garantovat dostatečnou plochu pro jeho umístění.

• **Zařízení stravovací**

Základní doprovodnou službou pro rekreaci a CR, rozvíjející se v místech zvýšené poptávky po stravovacích službách, kterými jsou střediska a oblasti cestovního ruchu a rekreace, jsou stravovací zařízení. Důležitá je rovněž rozmanitost nabídky stravovacích služeb z hlediska různých cenových úrovní, prostředí a nabízeného sortimentu – specializované restaurace, vinárny, grill bary, snack bary, kavárny a cukrárny, pivnice atd. V turisticky atraktivních destinacích je sortiment veřejného stravování většinou přizpůsoben složení klientely a nabídka reaguje na poptávku. Nabídka stravovacích služeb se postupně zkvalitňuje a je rozmanitější.

Výrazně narostl zájem o regionální potraviny, speciality a stravovací zařízení speciálně zaměřená, která se v některých případech stávají samostatnou atraktivitou a cílem CR.

Pravidla pro začlenění stravovacích zařízení do území a nároky na území jsou k dispozici v Principech a pravidlech územního plánování v Kapitole C – Funkční složky C.4 Občanské vybavení ([viz uur.cz](http://viz.uur.cz)).

Nejčastější formy krátkodobé a dlouhodobé rekreace

Rekreace u vody

Velmi důležitým faktorem je tady prostředí, kvalita vody a vybavenost dané koupací lokality. Vybavení ploch pro koupání je závislé na míře jejich využívání. Veřejně přístupná koupaliště musí splňovat hygienické předpisy pro provoz. Nezbytnou součástí každého místa, kde se předpokládá veřejné využití, je základní vybavení:

- travnatá plocha pro odpočinek,
- hřiště,
- sociální zařízení s vyřešenou likvidací splaškových vod.

Za aktivní území pro rekreační využití přírodního koupaliště se považuje rozsah do vzdálenosti 50 m od břehové čáry (hranice pozemku vodní plochy). Toto území tvoří odpočinkové travnaté plochy s výsadbou soliterních stromů, hřiště, sociální zařízení a provozní příslušenství koupaliště. U velkých ploch do vybavení náleží ještě místo pro pobyt správce, první pomoc, šatny a případné sezónní občerstvení.

Pěší turistika

Základní síť cest a systém čtyř barev značek, vzniklé v období počátku minulého století, se používají s drobnými změnami, souvisejícími s využíváním území nebo ochranou přírody, dodnes.

V současné době jsou požadavky v rekreačních oblastech směřovány především na zakládání tras s diferencovanou potřebou zájemců o turistiku (např. naučné stezky, poznávací okruhy, krátké cesty pro děti a rodiny s dětmi, speciální vycházkové trasy limitované délkou pro relaxaci typu lázeňských vycházek apod.).

Při vedení turistických tras má velký význam například možnost vyhlídkových míst a existence vodních prvků v přírodě, jejich estetické vnímání, ale rovněž možnost jejich využití k relaxaci při turistice.

*Obr. 13: Vodní plochy jsou příjemné zpestření na turistických trasách.
Foto: Luděk Kolář, Kaskády rybníků v lese u Kunžaku, 7. 5. 2018.*

Požadavkem zůstává obnova původních turistických tras, které jsou především v méně atraktivních oblastech i méně využívané, zarůstají a jsou mnohdy jen obtížně schůdné. Dále je to obnova značení a také obnova průchodnosti krajiny mimo silnice, zejména z důvodu zástavby ve volné krajině. Pro stávající turistické trasy někdy nezůstane místo a musí dojít k jejich dílčímu přeložení. Stejně tak dochází ke změnám s ohledem na ochranu přírody, kdy jsou stávající turistické trasy, vedoucí přes některá maloplošná chráněná území, nově vymezovány mimo ně.

Pozornost je třeba věnovat vybavenosti turistických tras, která je zejména v turisticky méně atraktivních oblastech často nedostačující, včetně návaznosti na služby a infrastrukturu v podobě povolených tábořišť, respektive nízkonákladového ubytování obecně.

Cykloturistika

Vymezování cyklotras je nestandardizované a nedostatečně koordinované pro celé území ČR. Územní plánování na celostátní úrovni se této problematice nevěnuje, ale stává se významnou díky projektu EuroVelo, který řeší cyklostezky na celoevropské úrovni a jeho koridory by měly splňovat požadovaný stanovený standard. Cyklotrasy nejsou ani v Politice územního rozvoje konkrétně řešeny a vymezovány, avšak stanovuje se zde, že je třeba vytvářet podmínky pro budování a užívání cyklistických tras a pro environmentálně šetrné formy dopravy, tedy např. pro cyklistiku. V rámci hierarchického vztahu Politiky a Zásad územního rozvoje na úrovni krajů jsou ZÚR vázány obsahem PÚR, a mají vytvářet konkrétní podmínky pro výstavbu cyklostezek na území krajů, a měly by konkrétně vymezovat dálkové cyklistické trasy. V minulosti se budovaly cyklostezky zejména v lokalitách, kde byly investičně méně náročné, čímž často vznikly izolované a vzájemně nepropojené úseky. Mnoho cyklostezek s asfaltovým povrchem v rovinných oblastech se využívá prioritně k lokální dopravě obyvatel do práce a za službami a jejich využití z pohledu CR je až druhořadé.

Trasy pro cyklisty nejsou v území dosud v některých oblastech vhodně vedeny. Vedou po rušných silnicích, mnohdy nad 6 500 vozidel/den nebo mimo atraktivitu. Většina tras je však vedena po silnicích III. třídy a po zemědělských a lesních účelových cestách. V hornatých oblastech nejsou nároky na povrch cyklostezek pro horská kola nijak vysoké. Komunikace pro pěší a cyklistiku jsou dimenzovány v parametrech dopravních norem. Koncepční řešení přináší územní plán. Trasování a dimenzování je závislé na typu cyklistického provozu, na komunikaci a na konfiguraci terénu. V sídlech, ale i mimo ně, jsou často sdružovány trasy pro pěší a cyklisty do jednoho odděleného pásu. Je však třeba vzít na vědomí jiné potřeby a nároky turisty (chodce) na pohodu pěšího pohybu, jiné na pohyb cyklisty a pokud možno oddělovat pěší provoz od cyklistického ve městě i mimo ně.

Zimní sporty, lyžování sjezdové i běžecké, snowboarding

V zimním období je snaha o využití svahů ke sjezdovému lyžování pomocí zasněžování i v oblastech, které nebyly v minulosti tímto způsobem využívány. Ve výše položených lyžařských střediscích se zasněžováním dosáhne výrazného prodloužení sezóny.

Významné jsou nároky na vodu, doprovodné služby, dopravu, zejména dopravu v klidu. Mnohdy dochází k výrazným střetům s ochranou přírody a leckdy i s místními obyvateli zejména z důvodu narušení klidu.

Lázeňství

Na území ČR má lázeňství dlouhou tradici, díky níž patří k nejvyspělejším na světě. Je však třeba chránit mnohdy velmi zranitelné bohatství.

Lázeňská místa

Lázeňské místo je v § 28 lázeňského zákona definováno jako území, v němž se nacházejí přírodní léčebné lázně. Režim ochrany lázeňského místa stanoví statut lázeňského místa, který představuje limit využití území, vnitřní a vnější území lázeňského místa (řádek č. 56 části A přílohy č. 1 k vyhlášce č. 500/2006 Sb.). Podle § 28 odst. 3 lázeňského zákona statut lázeňského místa v zájmu ochrany léčebného režimu a zachování, popřípadě vytvoření, lázeňského prostředí stanoví:

- a) omezení související s výstavbou a rozvojem lázeňského místa,
- b) činností, které se v lázeňském místě omezují nebo zakazují,
- c) zařízení, která se v něm nesmí zřizovat.

Z výše uvedeného vyplývá, že statuty lázeňských míst jsou rozhodujícím limitem využití území pro návrh a posuzování územně plánovací dokumentace, výstavby v následných správních řízeních, i dalších činnostech v předmětném území.

Přírodní léčebné lázně jsou v zákoně definovány jako soubor zdravotnických a jiných zařízení, která mají sloužit k poskytování lázeňské péče na území se stavem životního prostředí odpovídajícím požadavkům lázeňské péče, pokud se na tomto území nebo v jeho blízkosti nachází přírodní léčivý zdroj, nebo toto území má klimatické podmínky příznivé k léčení. Lázeňství je tedy podmíněno

přírodními podmínkami a přítomností přírodních léčivých zdrojů. Lázeňská místa se specializují vždy na léčení určitého typu chorob a spojených zdravotních potíží. Specializace je dána především složením léčivých minerálních vod daného lázeňského místa.

Konkrétní lázeňské místo se vyhlašuje nařízením vlády a nařízením vlády se rovněž rozhoduje o jeho případném zrušení. Obce, na jejichž území bylo vyhlášeno lázeňské místo, jsou povinny dbát na dodržování opatření uložených v lázeňském místě lázeňským statutem a za tím účelem zřizují podle zvláštního právního předpisu lázeňskou komisi.

Sdružení lázeňských míst ČR

Český inspektorát lázní a zřidel (ČIL) – Ministerstvo zdravotnictví ([viz mzcr.cz](http://viz.mzcr.cz)) je součástí Ministerstva zdravotnictví ČR a ústředním orgánem státní správy pro stanovení podmínek pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod, určených zejména k dietetickým účelům, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst v souladu s lázeňským zákonem a prováděcími předpisy.

Většina lázeňských míst ČR je členem Sdružení lázeňských míst ČR. Jedná se o dobrovolnou zájmovou organizaci měst a obcí v ČR, na jejichž území se nacházejí lázeňská zařízení a mají schválený statut lázní.

Specifické formy rekreace a cestovního ruchu s územními dopady

Uživatelé, kteří provozují specifické, mnohdy adrenalinové aktivity rekreace, činí malé procento rekreatantů, jejich počet se však zvyšuje. Specifické formy cestovního ruchu a rekreace jsou často územně náročné.

Horolezectví a sportovní lezectví

Horolezectví patří k rozvíjejícím se sportům. Vhodných oblastí pro provozování této aktivity je však omezený počet a jejich návštěvnost stoupá. Jejich využívání je navíc omezeno dle právních předpisů, které zohledňují mj. i zájmy ochrany přírody. Často jsou využívány také umělé cvičné stěny, případně různé umělé plochy k lezení, například pilíře neužívaných mostů atd. V posledním období se zvyšuje obliba via ferrat, což jsou zajištěné cesty skalnatým, mnohdy obtížně přístupným terénem, kde je vedeno kotvené ocelové lano k jistění. Via ferraty se budují i v ČR, avšak jsou zde omezené možnosti, zejména z důvodů ochrany přírody.

Golf, golfová hřiště

Jedná se o zařízení náročná na prostor i údržbu ovlivňující významně krajinný ráz (pozitivně i negativně, záleží na umístění).

Areály v běžném provozu nepředstavují významné zvýšení návštěvnosti území, pokud se nejedná o turnaj nebo o rozšíření areálů o ubytovací kapacity a doprovodné akce.

Rozloha golfových hřišť je větší než 50 ha, což představuje poměrně značné nároky na prostor samotného hřiště (dle počtu jamek) a souvisejícího zázemí a parkování. Plocha hřiště je většinou odvodněná a její údržba vyžaduje vysoké dávky závlahy, agrochemikálií i pohonných hmot s ohledem na pojezdy techniky. V případě, že hřiště vznikne v málo členité, intenzivně zemědělské krajině, svým vlnitým travnatým povrchem, rozptýlenou zelení a vodními plochami, je chápáno jako pozitivní prvek. V současné době narůstá počet hřišť, je však třeba při jejich umísťování do konkrétního prostředí brát značný ohled na krajinný ráz. V našich klimatických podmínkách se jedná o sezónní zařízení.

Krosově disciplíny

Autokros, motokros, částečně i cyklokros mají na okolí značně negativní vliv v podobě hluku, půdní eroze, plyných a prachových exhalací. Jejich umístění je ideální do odlehlých deprivovaných ploch, tedy bývalých povrchových dolů, lomů, písečníků či asanovaných výrobních areálů a jiných brownfields.

Další specifické rekreační aktivity

Ještě specifičtější aktivitou je například paintball, který vyžaduje husté porosty s členitým terénem. Řešením bývá obvykle oplocení částí lesů v údolních polohách kvůli možnému zasažení okolí střelbou, případně využívání opuštěných budov či brownfieldů.

Parky volného času

Pro mladé rodiny s dětmi jsou přitažlivé i návštěvy parků volného času. Parky volného času je možné rozdělit na zábavní parky a lunaparky, zoologické zahrady a safari, sportovní parky, science centra, vodní parky, parky zážitků. Parky volného času jsou často velmi náročné na prostor a na specifické vybavení.

Lovecký cestovní ruch

Lovecká turistika je spojená s možností lovu zvěře, ptáků a ryb. Zpravidla s kontrolou počtu lovených zvířat a termínů lovu a poplatky za odstřel. Čeští turisté se s oblibou zúčastňují především rybolovných akcí.

Kongresový a veletržní cestovní ruch

Zejména zásluhou Prahy, která je velmi atraktivní a disponuje dostatečně kapacitní a kvalitní základní a doprovodnou infrastrukturou cestovního ruchu (ubytovací zařízení, kongresová centra a další doprovodné služby), má kongresový a veletržní CR velký význam.

Kongresový CR je organizován pro předem známý okruh a počet účastníků. Kongresové služby dělíme:

- a) služby související s jednáním,
- b) služby související s pobytem účastníků,
- c) ostatní služby.

Podmínky pro kongresový CR jsou dány zejména těmito faktory:

- image destinace,
- ubytování,
- doprava,
- doprovodné akce,
- místo konání kongresu – kongresové centrum (velké specializované zařízení určené pro pořádání kongresů, konferencí, symposií, odborných školení, kurzů, meditací, seminářů).
- stanovení standardů pro města kongresové turistiky 1, 2, 3 volby (viz níže).

Města první volby

- Disponují ubytovací kapacitou 2–3 tis. hotelových pokojů v kategorii čtyř až pěti hvězdiček,
- mají mezinárodní letiště s přiměřeným spojením do hlavních světových center,
- mají jedno nebo více kongresových center,
- nabízejí vhodné přírodní a turistické atraktivity v dostupném okolí,
- nabízejí adekvátní rozsah stravovacích a zábavních zařízení,
- nabízejí kompletní doprovodné služby v potřebné kvalitě.

Města druhé volby

- Disponují ubytovací kapacitou 1–1,5 tis. hotelových pokojů v kategorii čtyř až pěti hvězdiček,
- mezinárodní letiště je v dojezdové vzdálenosti 2 hodin,
- mají kongresové centrum,
- nabízejí vhodné přírodní a turistické atraktivity v dostupném okolí,
- nabízejí adekvátní rozsah stravovacích a zábavních zařízení,
- nabízejí kompletní doprovodné služby v potřebné kvalitě.

Města třetí volby

- Disponují ubytovací kapacitou 0,5–1 tis. hotelových pokojů v kategorii čtyř až pěti hvězdiček,

- mezinárodní letiště je v dojezdové vzdálenosti více než 2 hodiny,
- mají kongresové centrum,
- nabízejí adekvátní rozsah stravovacích a zábavních zařízení,
- nabízejí doprovodné služby v potřebné kvalitě.

Zdroj: Kongresová turistika – cestovni-ruch.cz.

C.6.3.2 Vybrané střety a problémy rozvoje rekreace a CR

Rozvoj rekreace a cestovního ruchu přináší vedle pozitiv i svá negativa. Mnohdy výrazně ovlivňuje prostředí, ve kterém se realizuje, zejména přírodní prostředí. Mnohé formy rekreace a cestovního ruchu a služby s nimi spojené se vyznačují velkými územními nároky.

- Územní nároky na rozvoj rekreace a cestovního ruchu přináší problémy, které vedou ke střetům s ostatními společenskými zájmy, zejména se zájmy ochrany přírody, ochrany zemědělského půdního fondu, hospodaření v lesích a na vodních plochách. Výstavba infrastruktury pro rekreaci a cestovní ruch, a to zejména pro zimní aktivity, sjezdové lyžování, vleky a zasněžování, ale i úprava tratí běžeckého lyžování a výstavba doprovodných služeb spolu s pohybem velkého množství návštěvníků, jsou často ve střetu s místními ekosystémy a naráží mnohdy i na nesouhlas místních obyvatel, kteří v minulosti nebyli na takovéto využívání krajiny zvyklí.
- Časté problémy jsou v rekreačních oblastech spojeny s dopravou, zejména s dopravou v klidu. Je třeba zajistit dostatečně kapacitní způsob parkování, šetrný k okolní přírodě. Nevhodné parkování může způsobovat znehodnocení okolních zemědělských, nebo lesních ploch. Je tedy nezbytné zřídit v těchto případech dostatečně kapacitní parkoviště, nejlépe z minerálně zpevněného kameniva. Při budování parkovacích míst by se mělo vycházet z limitů daného území.
- Stále stoupají nároky účastníků cestovního ruchu na kvalitu ubytování. V mnoha turistických, většinou velmi atraktivních oblastech, dochází k výstavbě nových apartmánových domů, což klade velké nároky na území.
- Problémem je v našich podmínkách sezónnost cestovního ruchu. Snahou je prodloužení jak letní, tak i zimní sezóny, k čemuž napomáhají další doplňkové aktivity, zejména wellness služby a v zimním období umělé zasněžování. Obzvláště umělé zasněžování, které je velmi náročné na vodu i energii, ovlivňuje negativně přírodní prostředí.
- Návštěvníci mnohdy narušují klid a původní prostředí místních obyvatel. Časté jsou především problémy s parkováním, odpady, přelidněním, službami a nerespektováním místních vyhlášek, nočního klidu atd., a dochází tak ke konfliktním situacím, k jejichž předcházení může velmi významně přispět právě územní plánování.
- Příliv většího množství návštěvníků způsobuje často problémy v zásobování. Při plánování infrastruktury cestovního ruchu je tedy důležité, aby byly dostatečně kapacitní například v pokrytí obchody. Realizované aktivity cestovního ruchu je nutné směřovat rovněž k možnému využití i pro místní obyvatele, což má vliv na kvalitu jejich života i spokojenost.
- Zejména v případě jednodenního CR (bez přenocování) může často docházet k přetížení území s negativními důsledky popsány výše. Tento CR je velmi složitě statisticky podchycený a podstatně hůře se reguluje,
- Pro rozvoj vodního cestovního ruchu představuje překážku nedostatečná propojenost vodních úseků, splavnost některých úseků v sušších měsících, dostupnost přístavů pro malá plavidla a infrastruktury pro vodáckou turistiku v návaznosti na atraktivitu území. V posledních letech jednotlivé obce společně s Ředitelstvím vodních cest ČR přispívají k budování rekreačních vodních přístavů zejména na Labi a Baťově kanálu a na zpřístupňování vodních cest. Rovněž doprovodná infrastruktura a ubytovací a stravovací služby vázané na přístavy se v poslední době intenzivně rozvíjí. V sezóně je kapacita některých vodních cest na hranici. Přetížená je zejména

kapacita plavebních komor, kde je často problémem i jejich provozní doba, která neodpovídá požadavkům.

- Infrastruktura pro cykloturistiku není i přes velké pokroky v posledním období stále v dobrém stavu, v mnohém nesplňuje standardy jiných evropských zemí. Zlepšení situace je finančně velmi náročné a nutné je rovněž v této oblasti zlepšit koordinaci.
- V poslední době je požadavkem rozvoj bezbariérové infrastruktury, včetně dostupnosti informací a služeb v destinaci v potřebné formě pro hendikepované účastníky CR, jako je například výklad ve znakovém jazyce, zvukové panely, Braillovo písmo, reliéfní mapy, aj. Významná je bezbariérovost vyznačených turistických tras a potřebných doprovodných služeb určených pro osoby s omezenou schopností pohybu nebo orientace (včetně dětí do 3 let a seniorů). Situace se v tomto směru sice zlepšuje, ale zejména v méně atraktivních destinacích není stále uspokojivá.
- Je nutné zapojení místních obyvatel do řešení vzniklých problémů. Významné je rovněž informovat místní obyvatele o pozitivěch rozvoje cestovního ruchu pro dané území, pro zaměstnanost v daném území a podporovat jejich zapojení do podnikatelských příležitostí které CR a rekreace vytvářejí.

Potenciál území pro rozvoj CR a rekreace je v ČR v současnosti z větší části stabilizovaný a lze předpokládat spíše jeho kvalitativní rozvoj spojený s rozvojem a zkvalitňováním doprovodných služeb.

Rozvoj CR v ČR by měl být zaměřen zejména na místní potenciál a specifika jednotlivých regionů. Projekty je třeba zaměřit především na využívání místních méně známých a méně využívaných přírodních a kulturních atraktivit

Důležité je zachování autenticity destinací, prezentace, místní kultury, kulturních tradic a gastronomie, včetně zapojení místních obyvatel. Významná je podpora takto zaměřených projektů.

Použité zdroje

Právní předpisy:

- Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů (upravuje jen problematiku cestovních kanceláří a agentur, činnost a výkon horské služby).
- Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (tzv. lázeňský zákon).
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 283/2021 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 221/2021 Sb., o podpoře zahrádkářské činnosti (zahrádkářský zákon).
- Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 423/2001 Sb., kterou se stanoví způsob a rozsah hodnocení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a další podrobnosti jejich využívání, požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčebných lázní a náležitosti odborného posudku o využitelnosti přírodních léčivých zdrojů a klimatických podmínek k léčebným účelům, přírodní minerální vody k výrobě přírodních minerálních vod a o stavu životního prostředí přírodních léčebných lázní (vyhláška o zdrojích a lázních).
- Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, ve znění pozdějších předpisů (§ 2).
- Nařízení vlády č. 173/1997 Sb., kterým se stanoví vybrané výrobky k posuzování shody, ve znění pozdějších předpisů (prostředky lidové zábavy – např. zařízení dětských hřišť).

Strategické a koncepční dokumenty:

- **Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014–2020**
[III Koncepce CR.docx \(mmr.cz\)](#). Schválená usnesením vlády č. 220/2013 ze dne 27. 3. 2013.
- **Akční plán ke Koncepci státní politiky cestovního ruchu v ČR 2014–2020**
[Akční plán ke Koncepci státní politiky cestovního ruchu ČR 2014-2020 \(mmr.cz\)](#)
- **Strategie rozvoje cestovního ruchu České republiky 2021–2030**
[Strategie rozvoje cestovního ruchu České republiky \(mmr.cz\)](#)
Schválená usnesením vlády č. 640 ze dne 19. 7. 2021.
- **Krizový akční plán CR 2020–2021**
[Krizový akční plán cestovního ruchu v České republice 2020-2021 \(mmr.cz\)](#)
- **Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+**
[SRR21.pdf.aspx \(mmr.cz\)](#)
Schválena usnesením vlády ze dne 4. listopadu 2019 č. 775.
- **Politika územního rozvoje ČR (ve znění závazném od 1. 9. 2021)**
[Uplne_zneni_PUR_CR_zavazne_od_20210901.pdf.aspx \(mmr.cz\)](#)
Schválena usnesením vlády ze dne 12. července 2021 č. 618.
Poznámka: V době přípravy a dokončení kapitoly se stala aktuální a závaznou PÚR ČR ve znění závazném od 1. 9. 2023.

- **Dopravní politika ČR pro období 2021–2027 s výhledem do roku 2050**
[Dopravní Politika ČR CZ.pdf.aspx \(mdcr.cz\)](#)
Schválená usnesením vlády č. 259 ze dne 8. 3. 2021.
- **Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky pro léta 2013–2020**
[Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky pro léta 2013-2020 \(nakole.cz\)](#)
Schválená usnesením vlády č. 382 ze dne 22. května 2013.
- **Koncepce rozvoje venkova** [Koncepce-rozvoje-venkova_202001.pdf.aspx \(mmr.cz\)](#)
Schválená usnesením vlády č. 3 ze dne 13. ledna 2020.
- **Strategický rámec Česká republika 2030**
[Strategický rámec ČR2030_komplet.pdf](#)

Další zdroje a odkazy:

- *Cyklovize (2023) Cyklovize 2030. Projekt Asociace krajů ČR a spolku Partnerství pro městskou mobilitu. Webový dokument. Dostupné z: <https://www.stavbycyklo.cz/> (zobrazeno 15. 5. 2023).*
- *Česko jede [online], Dostupné z URL: <http://www.ceskojede.cz/>.*
- *Český statistický úřad, 2022. Statistiky – cestovní ruch, modul zaměstnanosti cestovního ruchu, souhrnné ukazatele zaměstnanosti v cestovním ruchu v ČR. Dostupné z URL: https://www.czso.cz/csu/czso/modul_zamestnanosti_cestovniho_ruchu.*
- *Český statistický úřad, 2022. Statistiky, veřejná databáze, cestovní ruch, Hosté a přenocování v lázeňských zařízeních. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=31742#katalog=31744>.*
- *Drobná D., Morávková E. (2007) Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost. Fortuna, Praha, ISBN 80-7168-901-7.*
- *EuroVelo, [online], Dostupné z URL: <https://www.eurovelo.cz>.*
- *Galvasová, I. a kol. (2008) Průmysl cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha. ISBN 978-80-87147-06-1.*
- *Informační web územního plánování [online], Dostupné z URL: <http://portal.uur.cz/oborove-informace-o-uzemi/kultura-historie-rekreace-cestovni-ruch.asp>.*
- *Kongresová turistika – cestovni-ruch.cz.*
- *Maier, K., Šindlerová, V., Vorel, J., Jetel, V., Peltan, T. (2020) TAČR Beta – TB050MMR001 Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury. Technologická agentura ČR, Praha. Dostupné z: [TB050MMR01-Standardy-dostupnosti-verejne-infrastruktury-aktualizace-2020-03.pdf.aspx](#).*
- *Ministerstvo dopravy – cyklodoprava [online]. Dostupné z URL: <https://www.mdcr.cz/Dokumenty/Strategie/Mobilita/Cyklodoprava>.*
- *Ministerstvo dopravy, Navrhování komunikací pro cyklisty, MD ČR 2017 FINAL-TP_179_2017.pdf.aspx (mdcr.cz).*
- *Ministerstvo dopravy, Principy a metody rozvoje cyklistické dopravy a infrastruktury, aneb Cyklistické desatero pro města [online], CYKLISTICKÉ DESATERO PRO MĚSTA – PDF Free Download (adoc.pub).*
- *Ministerstvo zdravotnictví. Český inspektorát lázní a zřídels. Dostupné z URL: http://www.mzcr.cz/Odbornik/obsah/cesky-inspektorat-lazni-a-zridelcil-1753_3.html.*
- *Ministerstvo zemědělství (nedatováno) Kategorizace zařízení agroturistiky a venkovské turistiky 2017–2023. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha a Svaz venkovské turistiky a agroturistiky. Dostupné z: [Kategorizace_zarizeni_agroturistiky_a_venkovske_turistiky_CR_2017_2023_II.pdf \(eagri.cz\)](#).*

- Ministerstvo životního prostředí ČR [Kola06-62.qxd \(mzp.cz\)](#) , překlad z anglického originálu "Cycling: the way ahead for towns and cities?".
- MMR (2016) Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí. Metodický návod k příloze č. 1, část A, vyhlášky č. 500/2006 Sb. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha. Dostupné z: [2016 VI 01 Metodicky-navod-c-1-A.pdf \(mmr.cz\)](#).
- MMR (2019) Koncepce rozvoje venkova. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor regionální politiky, Praha. Dostupné z <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/regionalni-politika/koncepce-a-strategie/koncepce-rozvoje-venkova>.
- MMR a ÚÚR (2021) Politika územního rozvoje ČR (ve znění závazném od 1. 9. 2021). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Ústav územního rozvoje, Praha a Brno. ISBN 978-80-7538-360-0. Dostupné z [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/koncepce-a-strategie/politika-uzemniho-rozvoje-ceske-republiky/brozura-politika-uzemniho-rozvoje-cr-\(ve-zneni-zav\)](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/koncepce-a-strategie/politika-uzemniho-rozvoje-ceske-republiky/brozura-politika-uzemniho-rozvoje-cr-(ve-zneni-zav)).
- Oriška J. (2010) Služby v cestovním ruchu. Idea Servis, Praha. ISBN 978-80-85970-68-5.
- Pásková, M., Zelenka, J. (2012) Výkladový slovník cestovního ruchu. 2. vyd. Linde, Praha. ISBN: 978-80-7201-880-2.
- Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch. Institut cestovního ruchu MU Brno 2017. Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch ([dotaceeu.cz](#)).
- Principy a pravidla územního plánování Kapitola C – Funkční složky [C.4 Občanské vybavení \(uur.cz\)](#).
- Ročenka dopravy 2020 [online]. Praha: [cit. 4. 10. 2022]. [Ročenka dopravy 2020 \(sydos.cz\)](#).
- Ryglová, K., Burian, M. Vajčnerová, I. (2011) Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi. Grada, Praha. ISBN 978-80-247-4039-3.
- Římanová, M. (2014) Prostory. Průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství. Nadace Partnerství, Brno. ISBN: 978-80-904918-6-1.
- Sborník z konference AUÚP Rozvoj cestovního ruchu a územní plánování, Rožnov pod Radhoštěm 21. – 22. 4. 2017. [Rozvoj cestovního ruchu a územní plánování – Portaro – katalog knihovny \(vsb.cz\)](#).
- ÚÚR (2022) Rekreační a cestovní ruch. Kapitola 12, Územně analytické podklady. Ústav územního rozvoje, Brno, a Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha. Dostupné z: <https://www.uur.cz/uzemni-planovani/uzemne-analyticke-podklady/>.
- ÚÚR (2023) Limity a jiné požadavky na využití území. Internetová příručka – aktualizace ke dni 1. 7. 2023. Ústav územního rozvoje, Brno. Dostupné z: <https://www.uur.cz/publikacni-cinnost/aktualizovane-prirucky/>.
- Vláda ČR (2013) Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky pro léta 2013–2020. Usnesení vlády ČR ze dne 22. května 2013 č. 382. Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/cs/zadatele-a-prijemci/dokumenty/zakladni-dokumenty/ostatni-dokumenty/dokumenty-podpora-udrzitelne-dopravy/narodni-strategie-rozvoje-cyklisticke-dopravy-2004>.
- Vystoupil, J. a kol. (2006) Atlas cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha. ISBN 80-239-7256-1.

Seznam zkratek

CIAM – Congrès International d'Architecture Moderne, organizace modernisticky smýšlejících architektů, 1928–1959

CR – Cestovní ruch

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

DSO – dobrovolný svazek obcí

ECF – Evropská cyklistická federace (European Cyclists' Federation)

EU – Evropská unie

EuroVelo – evropská síť cyklotras (iniciativa ECF)

HDP – hrubý domácí produkt

HUZ – hromadné ubytovací zařízení

CHKO – chráněná krajinná oblast

KČT – Klub českých turistů

MAS – místní akční skupina

MD ČR – Ministerstvo dopravy České republiky

MMR ČR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MPR – městská památková rezervace

MPZ – městská památková zóna

MU – Masarykova univerzita

NKP – národní kulturní památka

NPP – národní přírodní památka

NPR – národní přírodní rezervace

PÚR ČR – Politika územního rozvoje ČR

SRR ČR 2021+ – Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

TAČR – Technologická agentura ČR

TSA – Satelitní účet cestovního ruchu (Tourism Satellite Account)

ÚAP – územně analytické podklady

UNESCO – Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

ÚP – územní plánování

ÚPD – územně plánovací dokumentace

ÚÚR – Ústav územního rozvoje

WTTC – Světová rada cestování a cestovního ruchu (World Travel & Tourism Council)

ZÚR – zásady územního rozvoje

Přílohy

Příloha č. 1

Seznam lázeňských míst ve smyslu zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech (lázeňský zákon).

Lázeňské místo	Obec	Okres
Bechyně	Bechyně	Tábor
Běloves LM,	Náchod	Náchod
Bílina	Bílina	Teplice
Bludov	Bludov	Šumperk
Buchlovice	Buchlovice	Uherské Hradiště
Dubí	Dubí	Teplice
Františkovy Lázně	Františkovy Lázně	Cheb
Hodonín – Josefov	Hodonín	Hodonín
Jáchymov	Jáchymov	Karlovy Vary
Janské Lázně	Janské Lázně	Trutnov
Jeseník	Jeseník	Jeseník
Karlova Studánka	Karlova Studánka	Bruntál
Karlovy Vary	Karlovy Vary	Karlovy Vary
Karviná – Darkov	Karviná	Karviná
Kláštepec nad Ohří	Kláštepec nad Ohří	Chomutov
Klimkovice	Klimkovice	Ostrava-město
Konstantinovy Lázně	Konstantinovy Lázně	Tachov
Kostelec u Zlína	Zlín	Zlín
Lázně Bělohrad	Lázně Bělohrad	Jičín
Lázně Bohdaneč	Lázně Bohdaneč	Pardubice
Lázně Kynžvart	Lázně Kynžvart	Cheb
Lázně Libverda	Lázně Libverda	Liberec
Lednice LM	Lednice	Břeclav
Lipová-lázně	Lipová Lázně	Jeseník
Luhačovice	Luhačovice	Zlín
Mariánské Lázně	Mariánské Lázně	Cheb
Mšené Lázně	Mšené lázně	Litoměřice
Ostrožská Nová Ves	Ostrožská Nová Ves	Uherské Hradiště
Poděbrady	Poděbrady	Nymburk
Slatinice	Slatinice	Olomouc
Teplice nad Bečvou	Teplice nad Bečvou	Přerov
Teplice v Čechách	Teplice	Teplice
Toušeň	Lázně Toušeň	Praha Východ
Třeboň	Třeboň	Jindřichův Hradec

Lázeňské místo	Obec	Okres
Velichovky	Velichovky	Náchod
Velké Losiny	Velké Losiny	Šumperk
Vráž	Vráž	Písek

¹ Není poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče (LLRP) (Týká se tří nefunkčních lázeňských míst: Běloves, Bílina, Dubí.)

² Nebyl stanoven statut lázeňského místa (Buchlovice, Hodonín-Josefov, Karviná-Darkov, Klášterec nad Ohří).

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví ČR. Seznam lázeňských míst v ČR – Ministerstvo zdravotnictví
<https://www.mzcr.cz/seznam-lazenskych-mist-v-cr/>.

Příloha č. 2

Projekt TAČR Beta – TB050MMR001 Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury

Sledování dostupnosti veřejných infrastruktur

Sledované typy dostupnosti se rozlišují ve 3 typech:

- Fyzická – vyjádřená fyzickou vzdáleností mezi sledovaným výchozím a cílovým bodem, sleduje se v rámci sídla nebo obce.
- Časová – vyjádřená časem potřebným pro dosažení cílového bodu ze sledovaného výchozího bodu
- Sídlně strukturální – vztažená k populační velikosti obce, popřípadě sídla.

Časová a sídlně strukturální dostupnost se sledují zpravidla v nadmístním měřítku a pro vyšší kategorie občanského vybavení a pro některé typy technické infrastruktury a veřejných prostranství. Při zjišťování sídlně strukturální dostupnosti se posuzuje přítomnost či nepřítomnost dané infrastruktury v obci vzhledem k zařazení obce v sídlní struktuře.

Rozlišení typu území z hlediska intenzity jeho využití:

Území, pro která se sleduje dostupnost veřejných infrastruktur, se rozlišují do těchto typů:

- A. ve městech s počtem obyvatel od 10 000; kromě částí města (sídel) prostorově nesouvisejících s jádrovým územím města, které mají méně než 1 000 obyvatel;
- B. v obcích do 10 000 obyvatel v rozvojových oblastech stanovených Politikou územního rozvoje a vymezených v zásadách územního rozvoje kraje, pokud vykázaly v uplynulých 20 letech výrazný populační růst anebo stavební rozvoj; kromě částí města (sídel) prostorově nesouvisejících s jádrovým územím města, které mají méně než 1 000 obyvatel;
- C. ve městech od 1000 do 10 000 obyvatel a v ostatních obcích od 2000 obyvatel, mimo území zařazená do typů A, a B, a kromě částí obce (sídel) prostorově nesouvisejících s jejím jádrovým územím, které mají méně než 1 000 obyvatel;
- D. v obcích neuvedených pod typy A až C, a též v částech města nebo obce zařazené(ho) do typu A, B nebo C, které prostorově nesouvisejí s jeho / jejím jádrovým územím, které mají méně než 1 000 obyvatel.

V některých případech je uplatnění standardů omezeno na určitou (minimální či maximální) populační velikost sídla nebo obce. Tato skutečnost je uvedena doplňkově u rozlišení typu území.

Zdroj: Projekt TAČR Beta – TB050MMR001 Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury, České vysoké učení technické v Praze, březen 2020.

